

61765/21✓

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 juni 2017

20 juin 2017

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheiding

PROPOSITION DE LOI

modifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce

AMENDEMENTEN**AMENDEMENTS**

Zie:

Doc 54 0066/ (B.Z. 2014):

- 001: Wetsvoorstel van mevrouw Becq c.s.
002 en 003: Addenda.
004: Toevoeging indiener.

Voir:

Doc 54 0066/ (S.E. 2014):

- 001: Proposition de loi de Mme Becq et consorts.
002 et 003: Addenda.
004: Ajout auteur.

Nr. 1 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Opschrift

Het opschrift vervangen als volgt:

“Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de invoering van een ouderschapsplan.”

VERANTWOORDING

Het opschrift van het wetsvoorstel wordt gewijzigd door de keuze gemaakt in het globaal amendement nr. ... om een ouderschapsplan in te voeren voor alle situaties waarin de ouders van het kind gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen en niet samenleven of hun samenleving beëindigen, zij het via echtscheiding, scheiding van tafel en bed, beëindiging van de wettelijke samenwoning of het beëindigen van hun feitelijke samenwoning.

Sonja BECQ (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)

N° 1 DE MME **BECQ** ET DE M. **TERWINGEN**

Intitulé

Remplacer l'intitulé par ce qui suit:

“Proposition de loi modifiant le Code civil et le Code judiciaire en vue d'instaurer un plan de parentalité”.

JUSTIFICATION

L'intitulé de la proposition de loi est modifié en raison du choix opéré dans l'amendement global n°... d'instaurer un plan de parentalité pour toutes les situations où les parents de l'enfant exercent conjointement l'autorité parentale et ne cohabitent pas, ou mettent fin à leur cohabitation par voie de divorce, de séparation de corps, de cessation de la cohabitation légale ou de cessation de la cohabitation de fait.

Nr. 2 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1 tot en met 4

Deze artikelen vervangen door wat volgt:*“HOOFDSTUK I. Algemene bepaling**Art. 1**Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.**HOOFDSTUK II. Wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek**Art. 2**Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij wet van 27 april 2007, wordt aangevuld met een paragraaf 4, luidende:**“§ 4. Bij gebrek aan overeenstemming over alle punten opgenomen in het ouderschapsplan als bedoeld in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek, kan de rechtbank de echtscheiding slechts uitspreken nadat hij uitspraak heeft gedaan over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waar geen overeenstemming over werd bereikt.”**Art. 3**In artikel 1476, § 2 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 17 maart 2013, worden tussen het tweede en het derde lid, dat het vijfde lid wordt, de volgende twee leden ingevoegd, luidende:**“Indien de wettelijk samenwonenden beide de ouders zijn van minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, of zij beiden kinderen hebben geadopteerd of een van hen de kinderen van de andere samenwonende heeft geadopteerd, dient bij de*N° 2 DE MME **BECQ** ET DE M. **TERWINGEN**Art. 1er à 4**Remplacer ces articles par ce qui suit:***“CHAPITRE Ier. Disposition générale**Art. 1er**La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.**CHAPITRE II. Modifications du Code civil**Art. 2**L'article 229 du Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, est complété par un § 4 rédigé comme suit:**“§ 4. À défaut d'accord sur tous les points du plan de parentalité visé à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire, le tribunal ne peut prononcer le divorce qu'après avoir statué sur les points du plan de parentalité sur lesquels aucun accord n'a été atteint.”**Art. 3**Dans l'article 1476, § 2, du même Code, modifié par la loi du 17 mars 2013, deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3, qui devient l'alinéa 5:**“Si les cohabitants légaux sont tous deux les parents d'enfants mineurs non mariés ni émancipés ou s'ils ont tous deux adopté des enfants ou si l'un d'eux a adopté les enfants de l'autre cohabitant, un plan de parentalité homologué datant de moins de six mois doit être joint à*

gezamenlijke of eenzijdige schriftelijke verklaring een gehomologeerd ouderschapsplan van minder dan zes maanden oud te worden toegevoegd, overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.

Bij gebreke aan overeenstemming tussen de ouders over alle onderdelen van het ouderschapsplan, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de verklaring tot beëindiging slechts in ontvangst nemen, na voorlegging van een vonnis waarin de rechtbank uitspraak heeft gedaan over de punten uit het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming tussen de ouders werd bereikt.”

HOOFDSTUK III. Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 4

Artikel 725bis, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juli 2013, wordt aangevuld met een lid luidende:

“De rechterlijke beslissingen tot homologatie van een ouderschapsplan of de rechterlijke uitspraken over de punten uit het ouderschapsplan waarover de ouders geen consensus konden bereiken worden aan het familiédossier toegevoegd.”

Art. 5

Artikel 1253ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 juli 1976 en gewijzigd bij de wet van 3 augustus 1992, wordt aangevuld met een derde lid, luidend als volgt:

“Ingeval het verzoekschrift of de dagvaarding een vordering betreft met betrekking tot een of meerdere gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, de kinderen die zij hebben geadopteerd of de kinderen van een van hen die de

la déclaration écrite conjointe ou unilatérale, conformément à l’article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.

À défaut d’accord des parents sur tous les points du plan de parentalité, l’officier de l’état civil ne peut recevoir la déclaration de cessation que sur la présentation d’un jugement du tribunal statuant sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n’a été trouvé entre les parents.”

CHAPITRE III. Modifications du Code judiciaire

Art. 4

L’article 725bis, § 1er, du Code judiciaire, inséré par la loi du 30 juillet 2013, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Les décisions judiciaires d’homologation d’un plan de parentalité ou les décisions judiciaires relatives aux points du plan de parentalité au sujet duquel les parents n’ont pas pu trouver de consensus sont jointes au dossier familial.”

Art. 5

L’article 1253ter du même Code, inséré par la loi du 14 juillet 1976 et modifié par la loi du 3 août 1992, est complété par un alinéa 3 rédigé comme suit:

“Si la requête ou la citation porte sur une demande relative à un ou plusieurs enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux aux enfants adoptés par eux ou aux enfants de l’un d’eux adoptés par l’autre et qu’un plan de parentalité a été établi conformément à

andere heeft geadopteerd en er overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan werd opgemaakt, wordt een afschrift van dit ouderschapsplan aan het verzoekschrift of de dagvaarding toegevoegd.”

Art. 6

In artikel 1253ter/3 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juli 2013, wordt een § 1/1 ingevoegd, luidende als volgt:

“§ 1/1. Buiten de gevallen van dringende noodzakelijkheid, houdt de rechtbank de zaak aan als de ouders geen ouderschapsplan kunnen voorleggen, hoewel zij overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 daartoe gehouden zijn, tot het ogenblik waarop zij het ouderschapsplan voorleggen.

In afwijking van het eerste lid, kan de rechtbank de zaak overeenkomstig § 2 verdagen met het oog op het oplossen van het geschil via bemiddeling of het sluiten van akkoorden tussen partijen, dan wel kan zij de zaak verwijzen naar de kamer van minnelijke schikking, overeenkomstig artikel 731, vijfde lid.

Ingeval de rechtbank kan aannemen dat de eisende partij redelijkerwijs geen ouderschapsplan kan overleggen, doet zij uitspraak over de vorderingen, die haar worden voorgelegd. De gedinginleidende akte vermeldt over welke van de gevraagde onderdelen van het ouderschapsplan er eventueel overeenstemming bereikt werd tussen de ouders en de voorstellen vanwege de eisende partij over de punten in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt. Op verzoek van een van de ouders doet de rechtbank uitspraak over deze voorstellen, rekening houdende met het belang van de kinderen en het belang van beide ouders.”

Art. 7

In Boek IV, Hoofdstuk Xbis van hetzelfde Wetboek, wordt een artikel 1253ter/6-1 ingevoegd, luidende als volgt:

l'article 1253ter/6-1, une copie de ce plan de parentalité est jointe à la requête ou à la citation.”

Art. 6

Dans l'article 1253ter/3 du même Code, inséré par la loi du 30 juillet 2013, il est inséré un § 1er/1 rédigé comme suit:

“§ 1er/1. En dehors des cas d'extrême urgence, le tribunal retient l'affaire si les parents ne sont pas en mesure de présenter un plan de parentalité, bien qu'ils y soient tenus conformément à l'article 1253ter/6-1, jusqu'au moment où ces derniers présentent le plan de parentalité.

Par dérogation à l'alinéa 1er, le tribunal peut remettre l'affaire, conformément au § 2, en vue de la résolution du litige par une médiation ou la conclusion d'accords entre les parties, ou il peut renvoyer l'affaire à la chambre de règlement à l'amiable, conformément à l'article 731, alinéa 5.

Si le tribunal peut admettre que la partie demanderesse ne peut raisonnablement pas présenter de plan de parentalité, il statue sur les demandes qui lui sont soumises. L'acte introductif d'instance mentionne quelles parties demandées du plan de parentalité font éventuellement l'objet d'un accord entre les parents et les propositions de la partie demanderesse concernant les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a été atteint. À la demande d'un des parents, le tribunal statue sur ces propositions, en tenant compte de l'intérêt des enfants et de celui des deux parents.”

Art. 7

Dans le livre IV, chapitre Xbis du même Code, il est inséré un article 1253ter/6-1 rédigé comme suit:

“Art. 1253ter/6-1. § 1. De ouders die niet samenleven of die hun samenleving hebben beëindigd en, overeenkomstig artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek, gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, regelen de wijze van uitoefening van dit ouderlijk gezag over een of meerdere gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, de kinderen die zij hebben geadopteerd of de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, in een ouderschapsplan.

De opmaak van een ouderschapsplan is verplicht in de volgende gevallen:

1° Bij de gedinginleidende akte tot vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed overeenkomstig artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek;

2° Als onderdeel van de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, zoals bedoeld in artikel 230 van het Burgerlijk Wetboek, voorafgaat;

3° Bij de verklaring tot beëindiging van de wettelijke samenwoning overeenkomstig artikel 1476, § 2 van het Burgerlijk Wetboek;

4° Ingeval de ouders hun feitelijke samenleving beëindigen of niet samenleven en gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen op grond van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek.

§ 2. Dit ouderschapsplan omvat in ieder geval afspraken over:

1° de uitoefening van het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van deze kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

“Art. 1253ter/6-1. § 1er. Les parents qui ne vivent pas ensemble ou ont cessé leur cohabitation et qui, conformément à l'article 374 du Code civil, exercent conjointement l'autorité parentale, règlent dans un plan de parentalité les modalités d'exercice de l'autorité parentale sur un ou plusieurs enfants mineurs non mariés et non émancipés communs, les enfants adoptés par eux ainsi que les enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre.

L'élaboration d'un plan de parentalité est obligatoire dans les cas suivants:

1° lors de l'acte introductif d'instance de demande en divorce ou séparation de corps, conformément à l'article 229 du Code civil;

2° en tant qu'élément de la convention préalable à la demande en divorce ou séparation de corps, telle que visée à l'article 230 du Code civil;

3° lors de la déclaration de cessation de la cohabitation légale conformément à l'article 1476, § 2, du Code civil;

4° au cas où les parents cessent leur cohabitation de fait ou ne vivent pas ensemble et exercent conjointement l'autorité parentale sur la base de l'article 374 du Code civil.

§ 2. Ce plan de parentalité contient en tout cas des conventions concernant:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de ces enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° de wijze waarop de ouders elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de kinderen;

5° de bijdrage van elk van de ouders inzake levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd – in voorkomend geval – de rechten hen door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding;

6° de regeling waarbij de ouders zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van het ouderschapsplan eerst een beroep te doen op een vorm van minnelijke regeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting.

Het ouderschapsplan vermeldt op welke wijze rekening gehouden werd met de kinderen bij de opmaak ervan.

§ 3. Wanneer in de gevallen bedoeld in § 1, tweede lid, 1° en 2°, een volledig ouderschapsplan voorgelegd wordt aan de rechtbank, homologeert de rechtbank het ouderschapsplan, vooraleer de echtscheiding uit te spreken en voor zover dit in overeenstemming is met de wet en niet kennelijk strijdig is met het belang van de kinderen, noch met het belang van een van beide ouders.

Indien in het geval bedoeld in § 1, tweede lid, 1° geen overeenstemming bereikt wordt tussen de ouders over de verschillende onderdelen van het ouderschapsplan, homologeert de rechtbank de eventuele gedeeltelijke akkoorden overeenkomstig het eerste lid en doet zij uitspraak over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt, vooraleer de echtscheiding uit te spreken.

In de gevallen bedoeld in § 1, tweede lid, 3° en 4° homologeert de rechtbank het volledige ouderschapsplan dat haar wordt voorgelegd door de ouders gezamenlijk of door een van hen, voor zover dit in overeenstemming

4° la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine de ces enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice – le cas échéant – des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

6° les modalités selon lesquelles les parents s'engagent à recourir à une forme de règlement amiable préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l'interprétation ou l'exécution du plan de parentalité pourrait susciter.

Le plan de parentalité mentionne la manière dont il a été tenu compte des enfants lors de son élaboration.

§ 3. Lorsque, dans les cas visés au § 1er, alinéa 2, 1° et 2°, un plan de parentalité intégral est soumis au tribunal, le tribunal homologue le plan de parentalité avant de prononcer le divorce et pour autant que celui-ci soit conforme à la loi et ne soit pas manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant, ni à l'intérêt d'un des deux parents.

Si, dans le cas visé au § 1er, alinéa 2, 1°, les parents ne parviennent pas à un accord sur les différentes parties du plan de parentalité, le tribunal homologue les accords partiels éventuels conformément à l'alinéa 1er et statue sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé, avant de prononcer le divorce.

Dans les cas visés au § 1er, alinéa 2, 3° et 4°, le tribunal homologue l'intégralité du plan de parentalité qui lui est soumis par les parents conjointement ou par l'un d'eux, pour autant que celui-ci soit conforme à la

is met de wet en niet kennelijk strijdig is met het belang van de kinderen, noch met het belang van een van beide ouders.

Indien er geen overeenstemming kan worden bereikt over een of meerdere onderdelen van het ouderschapsplan, homologeert de rechtbank de eventuele gedeeltelijke akkoorden, overeenkomstig het derde lid en doet zij uitspraak over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waar geen overeenstemming over werd bereikt.

§ 4. Ingeval wijzigende omstandigheden met betrekking tot de leefsituatie of toestand van de ouders of van de kinderen dit rechtvaardigen, kan mits wederzijdse instemming van de ouders, een gewijzigd ouderschapsplan ter homologatie worden voorgelegd. Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen op verzoek van een van beide ouders de afspraken bedoeld in het derde lid worden herzien overeenkomstig de artikelen 1253ter/4 tot 1253ter/6.”

Art. 8

In artikel 1254, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007 en laatst gewijzigd bij de wet van 30 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) het zesde lid wordt vervangen als volgt:

“De gedinginleidende akte kan, over de punten opgesomd in het zevende lid waarover geen overeenstemming werd bereikt, ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de partijen.”;

loi et ne soit pas manifestement contraire à l'intérêt des enfants, ni à l'intérêt d'un des parents.

Si aucun accord ne peut être trouvé sur une ou plusieurs parties du plan de parentalité, le tribunal homologue les accords partiels éventuels conformément à l'alinéa 3 et statue sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé.

§ 4. Si un changement des conditions de vie ou de la situation des parents ou des enfants le justifie, un plan de parentalité modifié peut être soumis au juge pour homologation, moyennant l'accord réciproque des parents. Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les conventions visées à l'alinéa 3 peuvent être revues à la demande d'un des deux parents conformément aux articles 1253ter/4 à 1253ter/6.”

Art. 8

Dans l'article 1254, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007 et modifié en dernier lieu par la loi du 30 juillet 2013, les modifications suivantes sont apportées:

a) l'alinéa 6 est remplacé par ce qui suit:

“L'acte introductif d'instance peut contenir également, en ce qui concerne les points énumérés à l'alinéa 7 et qui n'ont pas fait l'objet d'un accord, les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. L'acte introductif d'instance peut contenir également les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des parties.”;

b) tussen het zesde en het zevende lid, dat het tiende lid wordt, worden drie leden ingevoegd, luidende:

“Bij de gedinginleidende akte wordt overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan gevoegd waarin de afspraken worden opgenomen die zowel gelden gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd.

Bij gebrek aan consensus over het volledige ouderschapsplan, vermeldt de gedinginleidende akte over welke van de gevraagde voorzieningen overeenstemming is bereikt en over welke van de gevraagde voorzieningen een verschil in mening bestaat, met de gronden daarvoor.

De eiser die op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van het Burgerlijk Wetboek de echtscheiding vordert, doet in ieder geval een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt. Vorderen beide echtgenoten op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek de echtscheiding, dan voegen zij elk afzonderlijk een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt bij het verzoekschrift.”

Art. 9

In artikel 1288 van hetzelfde Wetboek, laatst gewijzigd bij de wet van 30 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in het eerste lid, de punten 2° en 3° weglaten;

b) tussen het eerste en het tweede lid, dat het derde lid wordt, een lid invoegen, luidende:

“Bij de overeenkomst wordt overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan gevoegd waarin de afspraken worden opgenomen die gelden zowel

b) trois alinéas rédigés comme suit sont insérés entre l’alinéa 6 et l’alinéa 7, qui devient l’alinéa 10:

“Il est joint à l’acte introductif d’instance, conformément à l’article 1253ter/6-1, un plan de parentalité reprenant les conventions applicables tant pendant la procédure de divorce qu’après le divorce en ce qui concerne les enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, les enfants adoptés par eux ainsi que les enfants de l’un d’eux adoptés par l’autre.

À défaut de consensus sur la totalité du plan de parentalité, l’acte introductif d’instance mentionne quelles sont les mesures demandées qui font l’objet d’un accord et quelles sont celles au sujet desquelles il existe des divergences de vues, en en précisant les motifs.

Le demandeur qui demande le divorce sur la base de l’article 229, § 1er, ou § 3, du Code civil formule en tout état de cause une proposition sur les points du plan de parentalité qui n’ont pas fait l’objet d’un accord. Si les deux conjoints demandent le divorce sur la base de l’article 229, § 2, du Code civil, ils joignent chacun séparément à la requête une proposition relative aux points du plan de parentalité qui n’ont pas fait l’objet d’un accord.”

Art. 9

Dans l’article 1288 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 30 juillet 2013, les modifications suivantes sont apportées:

a) dans l’alinéa 1er, supprimer les points 2° et 3°;

b) entre l’alinéa 1er et l’alinéa 2, qui devient l’alinéa 3, insérer un alinéa rédigé comme suit:

“Conformément à l’article 1253ter/6-1, il est joint à la convention un plan de parentalité contenant les accords qui s’appliquent, tant pendant la procédure de divorce

gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongetrouwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd.”;

c) in het tweede lid, dat het derde lid wordt, de woorden “bedoeld in het 2° en 3° van het voorgaande lid” vervangen door de woorden “vastgelegd in het ouderschapsplan”.

HOOFDSTUK IV. Overgangsbepaling

Art. 10

De verplichting bedoeld in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing op de volgende personen:

— echtgenoten, die na de inwerkingtreding van deze wet een echtscheidingsprocedure instellen;

— echtgenoten, die na de inwerkingtreding van deze wet een procedure instellen tot scheiding van tafel en bed;

— wettelijk samenwonenden, die na de inwerkingtreding van deze wet hun wettelijk samenwonen beëindigen;

— feitelijk samenwonende partners, die na de inwerkingtreding van deze wet hun samenwoning beëindigen;

— ouders, die niet samenleven, maar gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen over kinderen geboren na de inwerkingtreding van deze wet, overeenkomstig artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek.

Buiten de gevallen in omschreven in het eerste lid, kunnen ouders die niet samenleven en overeenkomstig artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, een ouderschapsplan ter homologatie aan de rechtbank voorleggen met

qu’après le divorce, à l’égard des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l’un d’eux adoptés par l’autre.”;

c) dans l’alinéa 2, qui devient l’alinéa 3, remplacer les mots “visées aux 2° et 3° de l’alinéa précédent” par les mots “établies dans le plan de parentalité”.

CHAPITRE IV. Disposition transitoire

Art. 10

L’obligation visée à l’article 1253ter/6-1 du Code judiciaire s’applique aux personnes suivantes:

— les époux qui engagent une procédure de divorce après l’entrée en vigueur de la présente loi;

— les époux qui engagent une procédure de séparation de corps et de biens après l’entrée en vigueur de la présente loi;

— les cohabitants légaux qui mettent fin à leur cohabitation légale après l’entrée en vigueur de la présente loi;

— les cohabitants de fait qui mettent fin à leur cohabitation après l’entrée en vigueur de la présente loi;

— les parents qui ne cohabitent pas, mais qui exercent conjointement l’autorité parentale sur leurs enfants nés après l’entrée en vigueur de la présente loi, conformément à l’article 374 du Code civil.

En dehors des cas visés à l’alinéa 1er, les parents qui ne cohabitent pas et qui, conformément à l’article 374 du Code civil, exercent conjointement l’autorité parentale peuvent soumettre un plan de parentalité à l’homologation du tribunal à l’égard de leurs enfants

betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan zij beiden de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van één van hen die de andere heeft geadopteerd voor zover zij niet gebonden zijn door een vroegere rechterlijke uitspraak of een door de rechter gehomologeerde overeenkomst.

HOOFDSTUK V. Inwerkingtreding

Art. 11

Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand na de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad.”

VERANTWOORDING

1) Achtergrond

Dit amendement bouwt voort op de basisidee van het ingediende wetsvoorstel, dat een ouderschapsplan vooropstelde in het kader van een echtscheidingsprocedure. In het basisvoorstel werd vastgesteld dat in tegenstelling tot de procedure van een echtscheiding door onderlinge toestemming, de procedure van een echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting de scheidende partners niet op dezelfde wijze stimuleert om vooraf na te denken over de gevolgen van een echtscheiding.

Uit onderzoek blijkt dat de echtscheiding ondanks versnelde procedures toch nog even lang aansleept als voor de hervorming van de echtscheidingswet in 2007. Het gevecht verplaatst zich in veel gevallen van de eigenlijke echtscheiding naar de gevolgen ervan, met de kinderen als dupe. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting kan immers worden uitgesproken vóór dat er enige maatregel werd getroffen over de kinderen.

Nochtans heeft uit de echt scheiden niet alleen gevolgen voor de echtgenoten, maar ook en vooral voor de kinderen. Verantwoordelijk uit de echt scheiden impliceert dat er ook wordt nagedacht over de gevolgen van de echtscheiding voor die kinderen en dat zij voelen dat beide ouders over hun bekommerd blijven. Door de evolutie van de voorbije decennia naar een gelijkwaardige ouderrol na (echt)scheiding wordt het belang hiervan steeds groter. Zowel de wet van 13 april 1995 die het gedeelde ouderlijke gezag invoerde als

mineurs non mariés ni émancipés communs, des enfants qu'ils ont adoptés ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre, pour autant que lesdits parents ne soient pas liés par un jugement antérieur ou par une convention homologuée par le juge.

CHAPITRE V. Entrée en vigueur

Art. 11

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit sa publication au Moniteur belge.”

JUSTIFICATION

1) Contexte

Le présent amendement reprend l'idée de base de la proposition de loi qui prévoit un plan de parentalité dans le cadre d'une procédure de divorce. La proposition de base partait du constat que, contrairement à la procédure de divorce par consentement mutuel, la procédure entamée dans le cadre d'un divorce pour cause de désunion irrémédiable n'incitait pas les conjoints engagés dans une séparation de la même manière à réfléchir aux conséquences du divorce.

Il ressort d'une enquête que, malgré les procédures accélérées, la procédure de divorce demeure toujours aussi longue qu'avant la réforme de la législation sur le divorce en 2007. Dans de nombreux cas, la bataille ne se déroule plus sur le front du divorce proprement dit, mais sur ses conséquences, au détriment des enfants. En effet, un divorce pour cause de désunion irrémédiable peut être prononcé avant même qu'une quelconque mesure n'ait été prise à l'égard des enfants.

Or, les conséquences d'un divorce ne touchent pas uniquement les conjoints, mais aussi et surtout les enfants. Un divorce responsable implique que l'on réfléchisse aussi aux conséquences du divorce pour ces enfants afin qu'ils sentent que leurs deux parents continuent de se soucier d'eux. Par suite de l'évolution observée au cours des dernières décennies vers un rôle parental équivalent après un divorce (une séparation), l'importance de cet aspect ne cesse de grandir. Tant la loi du 13 avril 1995, qui a instauré l'exercice conjoint

de wet van 18 juli 2006 die het co-ouderschap naar voren schoof als de bij voorkeur te verkiezen verblijfsregeling na een (echt)scheiding, leggen de nadruk erop dat beide ouders verantwoordelijkheid blijven dragen voor de opvoeding van het kind.¹ Uit de praktijk blijkt dat het overgrote deel van de ouders samen de verantwoordelijkheid wil dragen over hun kinderen. Echter garandeert dit niet dat de ouder ook in de feiten betrokken is of dat er geen conflict bestaat. Vaak duiden er onderlinge moeilijkheden op bij de betaling van het onderhoudsgeld of de verblijfsregeling. In de hoorzitting van 4 februari 2015 benadrukte professor Mortelmans (Universiteit Antwerpen) dat ondanks de toename van het aantal co-ouderschappen op dit ogenblik de meerderheid van de kinderen van gescheiden ouders voor het merendeel van de tijd bij de moeder blijft. Indien de verblijfsregeling of het omgangsrecht bij overeenkomst werd vastgelegd, wordt in ongeveer 1 op de 3 gevallen de overeenkomst naderhand aangepast.

Uit het IPOS-Scheidingsonderzoek "Scheiding in Vlaanderen" van vier Nederlandstalige universiteiten in 2011 blijkt dat in 90 % van de onderzochte casussen de kinderen recht hadden op een onderhoudsbijdrage en dat dit is toegenomen sinds de wet van 18 juli 2006 met betrekking tot het co-ouderschap. 80 % van deze bijdragen wordt correct uitgevoerd. 11 % van de rechthebbende ouders geeft aan de uitkering niet altijd te ontvangen en in 8 % van de gevallen krijgt de rechthebbende te weinig alimentatie. Het onderzoek wees ook uit dat het vooral de moeders zijn die de buitengewone kosten voor de opvoeding ten laste nemen.

Een deel van de inbreuken op de betaling van het onderhoudsgeld of de vastgelegde verblijfsregeling zijn te wijten aan een gebrek aan gezamenlijke ouderlijke verantwoordelijkheid in de praktijk of aan het niet naleven van overeenkomsten waar ouders zich niet van bij het begin samen achter scharen of ze nadien in de feiten op hun consensus terugkomen. "Uit ervaringen van professionele echtscheidingsbemiddelaars blijkt dat overeenkomsten die op maat en door de betrokkenen zelf worden opgesteld, makkelijker worden nageleefd. Opgelegde regelingen bijvoorbeeld door een rechter worden vaker niet opgevolgd omdat deze niet beantwoorden aan de verwachtingen van (één van) beide ouders."²

Om de negatieve gevolgen van een echtscheiding voor de ouderrol te vermijden, kunnen volgens de onderzoekers van

de l'autorité parentale, que la loi du 18 juillet 2006 qui visait à privilégier la coparentalité en tant que régime d'hébergement après un divorce (une séparation), insistent sur la responsabilité que les deux parents continuent à assumer dans l'éducation de l'enfant.¹ Il ressort de la pratique que la grande majorité des parents souhaitent assumer conjointement la responsabilité de leurs enfants. Cela ne garantit cependant pas que, dans la pratique, le parent sera associé ou qu'il n'y aura pas de conflit. Les difficultés entre les parents surviennent souvent en raison du paiement de la pension alimentaire ou du régime d'hébergement. Au cours de l'audition du 4 février 2015, le professeur Mortelmans (Université d'Anvers) a souligné qu'en dépit de l'augmentation du nombre de situations de coparentalité, la majorité des enfants de parents divorcés vivent la plupart du temps avec la mère. Lorsque le régime d'hébergement ou le droit de visite est fixé par voie de convention, dans un cas sur trois environ, la convention fait ultérieurement l'objet d'adaptations.

Il ressort de l'étude IPOS sur le divorce, intitulée "*Scheiding in Vlaanderen*" et réalisée par quatre universités néerlandophones en 2011, que dans 90 % des cas examinés, les enfants avaient droit à une contribution alimentaire et que ce pourcentage est en progression depuis la loi du 18 juillet 2006 relative à la coparentalité. Dans 80 % des cas, ces contributions sont exécutées correctement. Onze pour cent des parents bénéficiaires indiquent ne pas toujours recevoir l'allocation et dans 8 % des cas, le bénéficiaire reçoit un montant trop faible. L'étude a également montré que ce sont surtout les mères qui prennent en charge les frais extraordinaires liés à l'éducation.

Une partie des défauts de paiement des pensions alimentaires ou des cas de non-respect du régime de résidence convenu s'explique par un défaut de responsabilité parentale commune dans la pratique ou par le non-respect des conventions auxquelles les parents ne souscrivent pas dès le départ ou sur lesquelles ils reviennent ensuite dans les faits. Il ressort des expériences de médiateurs professionnels en matière de divorce que les conventions établies sur mesure et par les intéressés eux-mêmes, sont plus facilement respectées. Les régimes par exemple imposés par un juge sont plus souvent transgressés parce qu'ils ne répondent pas aux attentes (d'un) des parents.²

Afin de prévenir les effets négatifs d'un divorce sur le rôle parental, on peut, selon les chercheurs de l'*Université*

¹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, nr. 1, 1-34.

² K. BASTAITS, e.a., p. 3.

¹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, n° 1, 1-34.

² K. BASTAITS, e.a., p. 3.

de Universiteit Antwerpen en de studiedienst van de Vlaamse regering gezamenlijk ouderschap en gedeelde ouderlijke betrokkenheid na een echtscheiding meer worden gestimuleerd dan in de huidige federale wetgeving. Ze pleiten dan ook voor positieve maatregelen om ouders na hun echtscheiding te motiveren om hun ouderrol te blijven opnemen en zo eventuele conflicten te vermijden. In hun onderzoek toetst men het Nederlandse ouderschapsplan aan de empirische gegevens uit het onderzoek "Scheiding in Vlaanderen". Aan de hand van de resultaten motiveren zij de meerwaarde van een dergelijk ouderschapsplan in ons recht om de gezamenlijke ouderlijke verantwoordelijkheid te concretiseren.³

2) Nederlands voorbeeld

In Nederland zijn ouders sinds de wet van 1 maart 2009 verplicht een ouderschapsplan te voegen bij een verzoek tot echtscheiding, waarin zij de afspraken vastleggen over de verschillende aspecten van de opvoeding van hun minderjarige kinderen. Het uitgangspunt is dat beide ouders na de echtscheiding verantwoordelijk blijven voor het kind en dat het kind de kans moet krijgen om met beide ouders een goede band te behouden of zelfs op te bouwen. De Nederlandse ouderschapsplanregeling voorziet daarom dat beide ouders de band tussen het kind en de andere ouder moeten bevorderen. Het ouderschapsplan heeft ook als belangrijke doelstelling onenigheid tussen de gescheiden ouders met betrekking tot hun kinderen op een later tijdstip te voorkomen.

In het Nederlandse ouderschapsplan maken de ouders afspraken over vier verschillende domeinen van de opvoeding:

1. de verblijfsregeling van het kind en de omgang met de ouders;
2. de zorg- en opvoedingstaken van de ouders;
3. de kosten met betrekking tot het kind;
4. de informatie-uitwisseling tussen de ouders.

Tijdens de parlementaire besprekingen werd vooropgesteld om het ouderschapsplan steeds te laten toetsen door de rechter. Uiteindelijk werd het opmaken van een ouderschapsplan in Nederland verplicht voor alle formele scheidingen waarbij minderjarige kinderen betrokken zijn. Dit komt er dus op neer dat bij echtscheiding, (ontbinding van het huwelijk na) scheiding van tafel en bed en ontbinding van een geregistreerd partnerschap waarin er gemeenschappelijke

Antwerpen en le service d'études du gouvernement flamand, stimuler davantage que ce n'est le cas dans la législation fédérale la parentalité conjointe et l'implication parentale partagée. Ils préconisent dès lors des mesures positives visant à motiver les parents après leur divorce à continuer à assumer leur rôle de parent et à éviter ainsi les conflits éventuels. Dans leur étude ils confrontent le plan de parentalité néerlandais aux données empiriques de l'étude "*Scheiding in Vlaanderen*". Au vu des résultats, ils motivent la plus-value d'un tel plan de parentalité dans notre droit pour concrétiser la responsabilité parentale commune.³

2) Exemple néerlandais

Aux Pays-Bas, depuis la loi du 1er mars 2009, les parents sont obligés d'assortir une demande de divorce d'un plan de parentalité dans lequel ils fixent les modalités concernant les différents aspects de l'éducation de leurs enfants mineurs. Le principe qui sous-tend cette obligation est que, après le divorce, les deux parents restent responsables de l'enfant et que ce dernier doit avoir l'occasion de maintenir un lien de qualité avec eux, voire de le développer. La réglementation néerlandaise relative au plan de parentalité prévoit dès lors que les deux parents doivent favoriser le lien entre l'enfant et l'autre parent. Un autre objectif important du plan de parentalité est de prévenir qu'un différend n'apparaisse ultérieurement entre les parents divorcés au sujet de leurs enfants.

Dans le plan de parentalité néerlandais, les parents concluent des accords concernant quatre domaines différents de l'éducation:

1. les modalités d'hébergement de l'enfant et ses relations avec les parents;
2. les tâches familiales et éducatives des parents;
3. les coûts engendrés par l'enfant;
4. l'échange d'informations entre les parents.

Durant les discussions parlementaires, il a été préconisé de toujours soumettre le plan de parentalité à l'évaluation du juge. Finalement, l'élaboration d'un plan de parentalité est devenue obligatoire aux Pays-Bas pour toutes les séparations formelles impliquant des enfants mineurs. En d'autres termes, un plan de parentalité doit toujours être soumis au juge en cas de divorce, de (dissolution du mariage après) séparation de corps et de dissolution d'un partenariat enregistré duquel

³ K. BASTAITS, e.a., p. 3.

³ K. BASTAITS, e.a., p. 3.

minderjarige kinderen zijn steeds een ouderschapsplan moet worden voorgelegd aan de rechter. Na een uitgebreide discussie werd ook het ouderschapsplan opgelegd bij het einde van een informele relatie. Probleem hierbij was dat, anders dan in formele relaties, er bij het einde van een informele relatie geen juridisch aanknopingspunt bestaat waaraan de verplichting kon worden gekoppeld. Daarom werd in artikel 1:253a van het Nederlands Burgerlijk Wetboek opgenomen dat als ouders op enig later tijdstip een geschil over de uitoefening van het gezamenlijk gezag willen voorleggen aan de rechter, de rechter de beslissing hierover aanhoudt totdat door de ouders een ouderschapsplan is voorgelegd. De mogelijke controle op een later tijdstip moet de ouders ertoe aanzetten om ten tijde van de verbreking van hun samenleving na te denken over de gevolgen daarvan voor hun kinderen en een ouderschapsplan op te stellen.

In een eerste evaluatie van de *wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding* die op 1 maart 2009 in Nederland in werking getreden is, stelt men een aantal positieve ontwikkelingen vast⁴. Er is – niet geheel onlogisch vanwege de procedurele inbedding van het ouderschapsplan – een hoger aantal scheidingen waarbij afspraken worden gemaakt. Advocaten die vroeger minder belang hechtten aan het maken van afspraken, schenken hier nu meer aandacht aan doordat het ouderschapsplan nu een vast onderdeel is van de scheidingsprocedure. Advocaten, bemiddelaars en ouders maken vaak gebruik van model-ouderschapsplannen en internettools om hun ouderschapsplan op te stellen.

Ouders zien ook meer het belang in om er samen uit te komen, mede doordat het gesprek over de gevolgen van de scheiding niet meer kan wachten tot na die scheiding. Het is dus een voordeel dat de ouders worden gestimuleerd om afspraken te maken en stil moeten staan bij de gevolgen van de scheiding voor de kinderen.

Als scheidende ouders gemakkelijksheidshalve kunnen worden ingedeeld in drie categorieën van (1) ouders die de gevolgen van de scheiding goed willen en kunnen regelen; (2) ouders die hun relationele problemen blijven uitvechten en er samen niet uitkomen en (3) ouders die tussen beide uitersten zitten en moeilijk met elkaar kunnen overleggen, dan valt

sont issus des enfants mineurs communs. Après un vaste débat, le plan de parentalité a également été imposé à la fin d'une relation informelle. Le problème, dans le cas de la fin d'une relation informelle, c'était que, contrairement à ce qui est le cas dans les relations formelles, l'obligation n'avait pas d'ancrage juridique. Il a par conséquent été prévu, dans l'article 1:253a du Code civil néerlandais que si, à n'importe quel moment ultérieur, les parents veulent soumettre un différend concernant l'exercice conjoint de l'autorité parentale au juge, ce dernier suspend sa décision jusqu'au moment où les parents soumettent un plan de parentalité. Le contrôle qui sera éventuellement exercé ultérieurement doit inciter les parents, au moment de leur rupture, à réfléchir aux conséquences de celle-ci pour leurs enfants et à élaborer un plan de parentalité.

Dans une première évaluation de la loi *bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding* (loi sur la promotion de la parentalité continuée et de la séparation responsable), qui est entrée en vigueur aux Pays-Bas le 1er mars 2009, on relève un certain nombre d'évolutions positives⁴. On constate notamment – ce qui est plutôt logique au vu de l'ancrage procédural du plan de parentalité – une hausse du nombre de séparations avec convention conclue entre les parties. Les avocats qui, dans le passé, accordaient moins d'importance à la conclusion de conventions s'y intéressent à présent davantage en raison du fait que le plan de parentalité fait dorénavant partie intégrante de la procédure de séparation. Les avocats, les médiateurs et les parents utilisent souvent des modèles de plan de parentalité et des outils internet pour les aider à rédiger ces plans.

Les parents comprennent également mieux l'importance de résoudre ensemble les problèmes, notamment en raison du fait que la discussion sur les conséquences d'une séparation ne peut plus être reportée jusqu'après la séparation effective. C'est donc un avantage que les parents soient stimulés à passer des accords et à réfléchir aux conséquences de la séparation pour les enfants.

En supposant que l'on puisse, en simplifiant, répartir les parents engagés dans une procédure de séparation en trois catégories, à savoir: (1) les parents qui ont la volonté et la capacité de gérer correctement les conséquences d'une séparation; (2) ceux qui continuent à se quereller et ne parviennent pas à sortir ensemble de leurs problèmes

⁴ M.J. TER VOERT en T. GEURTS, Evaluatie Ouderschapsplan. Een eerste verkenning, Cahier 2013-8, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Ministerie van Veiligheid en justitie, 2013. www.wodc.nl.

⁴ M.J. TER VOERT et T. GEURTS, Evaluatie Ouderschapsplan. Een eerste verkenning, Cahier 2013-8, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Ministerie van Veiligheid en justitie, 2013. www.wodc.nl.

volgens de evaluatie het meeste winst te halen bij de derde groep van ouders. Wellicht hadden ze anders geen afspraken gemaakt of dit uitgesteld. Het ouderschapsplan maakt deze ouders er vroegtijdig van bewust welke consequenties de scheiding heeft voor de zorg en opvoeding van hun kinderen en de onderlinge afstemming die daar voor nodig is.

Verder stelde men vast dat er sinds 2009 een afname of afvlakking is van het aantal gerechtelijke procedures. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de afspraken met betrekking tot de kinderen niet meer worden uitgesteld tot na de scheiding, maar tegelijkertijd met de scheiding worden geregeld. Het is uiteraard een illusie te denken dat het ouderschapsplan alle conflicten tussen ouders met betrekking tot het uitoefenen van het ouderlijk gezag zou oplossen. In Nederland blijkt immers dat een deel van de ouders zich onvoldoende bewust is van het langetermijnbelang van het ouderschapsplan. Ze worden te weinig aangezet tot nadenken over de gevolgen van een scheiding voor de kinderen, alsook over wat ze kunnen doen om de gevolgen te ondervangen en het belang van een goede samenwerking hiervoor.

Uit de praktijk blijkt tevens dat de rechter niet altijd de mogelijkheid heeft om te toetsen in welke mate de ouders daadwerkelijk hebben stilgestaan bij de regelingen voor hun kinderen na scheiding. Dit hangt in belangrijke mate af van de ouders en het beroep dat zij eventueel deden op een professionele bemiddelaar.

3) Nut van een ouderschapsplan in België naar Nederlands voorbeeld

Op dit moment bestaat er in België geen verplichting om naar aanleiding van een scheiding een ouderschapsplan op te maken. Bij een echtscheidingsprocedure in onderlinge toestemming moeten de ouders met betrekking tot de kinderen omtrent de volgende punten een overeenkomst sluiten (zie artikel 1288, eerste lid, 2° en 3° van het Gerechtelijk Wetboek):

— het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact;

— de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van hun kinderen.

relationnels; et (3) ceux qui se situent entre ces deux extrêmes et qui ont des difficultés à se mettre d'accord, il semblerait, selon l'évaluation, que ce troisième et dernier groupe retire le plus de bénéfices du plan de parentalité. Sans ce plan, sans doute n'auraient-ils pas conclu de convention ou auraient-ils reporté cette démarche à plus tard. Le plan de parentalité fait en sorte que ces parents prennent conscience à un stade précoce des conséquences de la séparation sur la prise en charge et sur l'éducation de leurs enfants et de la nécessité d'une bonne entente mutuelle pour régler ces questions.

Depuis 2009, on a par ailleurs constaté une diminution ou un tassement du nombre de procédures judiciaires dans ce domaine. Une explication possible de cette évolution est que les accords entre parents à propos des enfants ne sont plus reportés jusqu'après la séparation, mais qu'ils sont conclus en même temps que ceux relatifs à la séparation elle-même. Ce serait bien sûr une illusion de croire que le plan de parentalité peut résoudre tous les conflits entre les parents concernant l'exercice de l'autorité parentale. On s'aperçoit en effet qu'aux Pays-Bas, une partie des parents n'est pas suffisamment consciente de l'importance à long terme du plan de parentalité. On ne les incite pas assez à réfléchir aux conséquences d'une séparation pour les enfants, à ce qu'ils peuvent faire pour en adoucir les effets et à l'importance d'une bonne coopération pour y parvenir.

Il ressort en outre de la pratique que le juge n'a pas toujours la possibilité de vérifier dans quelle mesure les parents ont réellement réfléchi aux dispositions prévues pour leurs enfants après la séparation. Cela dépend dans une large mesure des parents eux-mêmes et de leur éventuel recours à un médiateur professionnel.

3) Utilité du plan de parentalité en Belgique comme aux Pays-Bas

Il n'est pas obligatoire, aujourd'hui, en Belgique, de prévoir un plan de parentalité en cas de divorce. En cas de divorce par consentement mutuel, les parents doivent cependant conclure une convention sur les points suivants à propos de leurs enfants (article 1288, alinéa 1er, 2° et 3°, du Code judiciaire):

— l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants et le droit aux relations personnelles

— et la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate des enfants.

In alle andere gevallen van scheiding van echtgenoten, wettelijk samenwonende partners of feitelijk samenwonende partners voorziet de wet in geen enkele verplichting tussen de ouders om met betrekking tot bepaalde aspecten van de opvoeding van hun kinderen of in de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag afspraken te maken en deze schriftelijk vast te leggen.

De vaststelling wordt gedaan dat de wetten van 1995 en 2006 ertoe hebben geleid dat meer ouders kiezen voor co-ouderschap, waardoor het contact tussen het kind en beide ouders gewaarborgd blijft, maar dat tegelijkertijd toch nog een groot deel van de ouders nooit met elkaar spreekt over de kinderen (27,3 %), de naleving van de verblijfsregeling moet afdwingen (15,4 %) en dat een gedeelte van de ouders wordt geconfronteerd met wanbetaling van alimentatie en een sterk ongelijke verdeling van de kosten en de zorgtaken.⁵

Uit de analyse van de gegevens van het onderzoeksrapport “Scheiden in Vlaanderen” blijkt dat ouders betere afspraken maken over de aangelegenheden waarin de wet voorziet dat er een regeling moet worden getroffen, dan waar een wettelijke verplichting ontbreekt.

Op grond van deze vaststellingen kan het invoeren van een ouderschapsplan ook in ons land een goede aanzet betekenen voor ouders in moeilijke emotionele omstandigheden, om blijvend na te denken over de concrete gevolgen en regelingen voor de kinderen. Bovenop de regelingen die reeds moeten bepaald zijn in een overeenkomst voorafgaand aan een echtscheiding in onderlinge toestemming, voorziet dit amendement dat in het ouderschapsplan ook afspraken worden gemaakt over de taakverdeling tussen de ouders en de informatie-uitwisseling.

De noodzaak om een ouderschapsplan in te voeren voor alle echtscheidingen blijkt ook uit de vaststelling dat men vandaag via de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting zeer snel uit de echt kan scheiden zonder vooraf iets te regelen, met als gevolg dat een eventuele kwetsbare partner en de kinderen daarvan de dupe kunnen worden. Voor de indieners van dit amendement is snelheid één factor, maar nog meer moet de kwaliteit van het echtscheidingsproces in acht worden genomen, met een goede regeling van de gevolgen van de scheiding. Het invoeren van het ouderschapsplan heeft hierbij niet de bedoeling om extra procedurele obstakels in het echtscheidingsproces in te voeren, maar wel decheidende partners aan te zetten om na te denken over de regeling van de gevolgen van die scheiding voor hun gemeenschappelijke kinderen.

⁵ K. BASTAITS, e.a., p. 21.

Dans tous les autres cas de séparation des conjoints, des cohabitants légaux ou des cohabitants de fait, la loi n'oblige aucunement les parents à conclure des accords écrits sur l'éducation des enfants ou l'exercice conjoint de l'autorité parentale.

On constate que les lois de 1995 et 2006 ont eu pour effet que plus de parents optent pour la coparentalité, qui garantit les contacts entre l'enfant et les deux parents, mais aussi, parallèlement, que de nombreux parents ne parlent jamais de leurs enfants (27,3 %) ou doivent exiger le respect des modalités d'hébergement (15,4 %), et que certains parents sont confrontés à un défaut de paiement des pensions alimentaires et à une répartition très inégale des frais et des soins.⁵

Il ressort de l'analyse des données du rapport de recherche “Scheiden in Vlaanderen” que les parents concluent de meilleurs accords sur les points à propos desquels la loi prévoit qu'un accord doit être conclu que sur les points qui ne font l'objet d'aucune obligation légale.

Compte tenu de ces constatations, l'introduction d'un plan de parentalité peut être dans notre pays également une bonne mesure pour continuer à inciter les parents, dans un contexte émotionnel difficile, à réfléchir aux conséquences et dispositions concrètes pour les enfants. Outre les dispositions que doit déjà contenir une convention préalable à un divorce par consentement mutuel, le présent amendement prévoit que le plan de parentalité doit également contenir des accords en matière de répartition des tâches entre les parents et d'échange d'informations.

La nécessité d'introduire un plan de parentalité pour l'ensemble des divorces ressort de la constatation qu'aujourd'hui, on divorce très vite pour cause de désunion irrémédiable, sans avoir réglé préalablement quoi que ce soit, avec pour conséquence que le partenaire vulnérable et les enfants en sont les victimes. Si la rapidité est un des facteurs à prendre en compte, nous estimons que la qualité de la procédure de divorce, comprenant un bon règlement des conséquences de ce divorce, revêt une plus grande importance encore. L'introduction du plan de parentalité n'a pas pour objectif de mettre en place des obstacles procéduraux supplémentaires mais d'inciter les conjoints qui se séparent à réfléchir aux conséquences de ce divorce pour les enfants communs.

⁵ K. BASTAITS, e.a., p. 21.

In Nederland is het verplichte ouderschapsplan niet beperkt tot de gevallen van echtscheiding, maar wordt het ook vereist bij het beëindigen van het wettelijk partnerschap of het feitelijk samenwonen en de andere gevallen waar de ouders niet samenwonen of samengewoond hebben. Ook tijdens de hoorzittingen over het oorspronkelijke wetsvoorstel hebben verschillende sprekers de vraag gesteld waarom het beperkt bleef tot de gevallen van echtscheiding en niet van toepassing was op alle vormen van scheiding. Het amendement houdt hier rekening mee en breidt de verplichting om een ouderschapsplan op te stellen uit naar alle gevallen van scheiding van ouders (echtscheiding, scheiding van tafel en bed, scheiding van feitelijk samenwonende partners), alsook van ouders die niet hebben samengeleefd maar gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen.

In het artikel van Kim Bastaits e.a. wordt dieper ingegaan op de voordelen die een ouderschapsplan kan hebben gebaseerd op de verschillende onderdelen van het Nederlandse ouderschapsplan.⁶

1. Door de invoering van een in onderling overleg bepaalde verblijfsregeling, meent men het aantal keren dat de vastgelegde regeling niet wordt nageleefd te kunnen doen dalen en worden onnodige aanpassingen achteraf vermeden. Aanpassingen van de verblijfsregeling kunnen in onderling overleg gebeuren en kunnen in het kader van het ouderschapsplan ook worden geformaliseerd. Men geeft aan dat de ouders vooraf kunnen voorzien in een evaluatie van de verblijfsregeling en in welke gevallen er nieuwe afspraken kunnen gemaakt worden door specifieke wijzigingen in het leven van de kinderen of van een van de ouders (bijvoorbeeld bij het veranderen van school, bij het veranderen van de werksituatie van een van beide ouders, ...);

2. Beter vastgelegde afspraken omtrent de kosten voor het kind, kunnen er preventief voor zorgen voor een betere naleving van de afspraken rond alimentatie. Bij het vastleggen van de kostenverdeling kan gebruik worden gemaakt van verschillende instrumenten die ter beschikking staan, bijvoorbeeld een onderhoudsgeldcalculator die aan de hand van parameters de omvang van de kindalimentatie kan bepalen. Ook voor de buitengewone kosten kunnen met een ouderschapsplan betere afspraken worden gemaakt.

Volgens de gegevens uit het scheidingsonderzoek had in 2011 slechts 1 op de 8 ouders een gemeenschappelijke kindrekening, meestal betreft het ouders die een professionele scheidingsbemiddeling hebben gevolgd. De wet van

Aux Pays-Bas, il faut présenter un plan de parentalité non seulement en cas de divorce, mais également à la fin du partenariat légal ou de la cohabitation de fait, ainsi que dans les autres cas où les parents ne cohabitent pas ou n'ont pas cohabité. Lors des auditions consacrées à la proposition de loi initiale, différents orateurs se sont également demandé pourquoi la loi proposée se limitait aux cas de divorce sans s'appliquer à toutes les formes de séparation. Tenant compte de ces observations, le présent amendement étend l'obligation de présenter un plan de parentalité à tous les cas de séparation de parents (divorce, séparation de corps, séparation de cohabitants de fait), ainsi que de parents qui n'ont pas cohabité, mais exercent conjointement l'autorité parentale.

Dans l'article de Kim Bastaits *et al.*, les avantages potentiels d'un plan de parentalité sont expliqués plus en détail sur la base des différentes composantes du plan de parentalité néerlandais.⁶

1. L'établissement d'un régime d'hébergement fixé de commun accord peut permettre de réduire le nombre de fois où le régime convenu n'est pas respecté et d'éviter également des modifications ultérieures inutiles. D'éventuelles modifications peuvent être apportées au régime d'hébergement de manière concertée et peuvent également être formalisées dans le cadre du plan de parentalité. Les parents peuvent prévoir à l'avance que le régime d'hébergement sera évalué et prévoir également dans quels cas de nouveaux accords peuvent être conclus, notamment suite à des changements spécifiques dans la vie des enfants ou de l'un des parents (notamment en cas de changement d'école ou de situation professionnelle de l'un des parents, etc.);

2. Des accords plus précis concernant les coûts liés aux enfants peuvent favoriser préventivement un meilleur respect ultérieur des accords conclus en matière de pension alimentaire. Pour établir la répartition des coûts, il est également possible d'utiliser différents outils disponibles, comme un calculateur de pension alimentaire, lequel permet, sur la base de certains paramètres, de déterminer le montant de la pension alimentaire destinée aux enfants. Un plan de parentalité peut également contribuer à l'élaboration de meilleurs accords en ce qui concerne les frais exceptionnels.

Selon les données issues de l'enquête sur les séparations, en 2011, seul un parent sur huit avait un "compte enfants" commun, et il s'agissait généralement de parents qui avaient été suivis par un médiateur professionnel au cours de leur

⁶ K. BASTAITS, e.a., p. 21 e.v.

⁶ K. BASTAITS *et al.*, p. 21 et suivantes.

19 maart 2010 maakt het op verzoek van een van de ouders mogelijk voor de rechter het openen van een kindrekening te verplichten. Het openen van een kindrekening en de wijze van bijdragen door de respectieve kan ook onderdeel uitmaken van het ouderschapsplan;

3. Het ouderschapsplan kan zeker ook een meerwaarde bieden op het vlak van het opnemen van de zorgtaken door de respectieve ouders. Cijfers wijzen uit dat de moeders doorgaans het merendeel van de zorgtaken op zich nemen. Er is op dat vlak wel een verband met de verblijfsregeling, maar ook ingeval van co-ouderschap blijven de meeste zorgtaken weggelegd voor de moeders. Vaak is dergelijke ongelijke verdeling niet gewenst. Enerzijds kan een tekort aan opname van concrete taken in de opvoeding van het kind door een vader, een teveel aan taken veroorzaken bij de moeder, die haar draagkracht overtreffen en andersom kunnen vaders zich uitgesloten voelen bij de opvoeding van het kind als moeders het merendeel van of de volledige zorg bewust naar zich toe trekken.

Het opmaken van een ouderschapsplan zou zo kunnen zorgen voor een meer billijke verdeling van de zorgtaken onder de ouders. Hierbij kunnen zij ook de nodige creativiteit aan de dag leggen om samen hun verantwoordelijkheid voor het kind op te nemen. Indien zij echter geen gelijke verdeling van de zorgtaken wensen, dan kunnen zij dit ook zo bepalen in hun ouderschapsplan. Het voordeel hierbij is dan dat ze samen tot deze beslissing komen.

Bij het opmaken van een regeling omtrent de zorgtaken dienen de ouders er ook rekening mee te houden dat naargelang de kinderen ouder worden, hun behoeften en vele aspecten in hun leven, maar ook in dat van hun ouders, wijzigen. Daarom wordt best ook voorzien in een mogelijke aanpassing van het ouderschapsplan aan wijzigende omstandigheden;

4. Men stelt vast dat de communicatie tussen een groot deel van de ouders met betrekking tot hun kinderen heel moeilijk verloopt. Uit de resultaten blijkt dat ongeveer een op de vier ouders nooit meer met elkaar spreekt over hun kind en ongeveer 45 % nooit samen beslissingen neemt over hun kind. Hoewel overleg tussen ouders geen garantie betekent op een conflictloze omgang en samen beslissingen nemen over de kinderen niet steeds vanzelfsprekend is, moeten beide ouders in grote lijnen het leven van hun kind bij de andere ouder kunnen volgen met het oog op een eenduidig opvoedingstraject. Ook hier kunnen duidelijke afspraken een meerwaarde zijn.

séparation. La loi du 19 mars 2010 autorise d'ailleurs le juge à imposer, à la demande de l'un des parents, l'ouverture d'un compte enfants. L'ouverture d'un tel compte et les contributions respectives des parties à ce compte peuvent également faire partie du plan de parentalité;

3. Le plan de parentalité peut certainement présenter aussi une plus-value pour ce qui est de la prise en charge des tâches de soins par les parents respectifs. Les statistiques montrent que les mères assument généralement la plupart de ces tâches. Sur ce point, il y a certes un lien avec le régime de résidence, mais même en cas de coparentalité, la majorité des tâches de soins restent dévolues aux mères. Souvent, une telle répartition inégale n'est pas souhaitée. D'une part, si le père ne s'implique pas suffisamment dans les tâches concrètes liées à l'éducation de l'enfant, cela peut entraîner un trop-plein de tâches pour la mère; d'autre part, les pères peuvent se sentir exclus du processus éducatif de l'enfant si les mères se réservent délibérément la majorité, voire la totalité des tâches de soins.

L'établissement d'un plan de parentalité pourrait permettre une répartition plus équitable des tâches de soins entre les parents. Ils pourraient également faire preuve de créativité afin d'assumer ensemble leurs responsabilités vis-à-vis de l'enfant. Toutefois, s'ils ne souhaitent pas une répartition égale des tâches de soins, ils peuvent également le stipuler tel quel dans le plan de parentalité. L'avantage de cette procédure est qu'ils parviennent ensemble à cette décision.

Lors de l'élaboration d'un régime relatif aux tâches de soins, les parents doivent également tenir compte du fait qu'à mesure que les enfants grandissent, leurs besoins et beaucoup d'aspects de leur vie, mais aussi de celle de leurs parents, changent. C'est pourquoi il est également préférable de prévoir l'éventualité d'adapter le plan de parentalité aux circonstances changeantes;

4. On constate que la communication entre beaucoup de parents à propos de leurs enfants pose problème. Les résultats montrent qu'environ un quart des parents ne dialoguent plus jamais à propos de leur enfant et que près de 45 % d'entre eux ne prennent jamais de décisions communes concernant leur enfant. Même si la concertation entre parents n'est pas la garantie d'une relation sans conflit et que la prise en commun des décisions relatives aux enfants n'est pas toujours chose aisée, les deux parents doivent pouvoir suivre dans les grandes lignes la vie de leur enfant chez l'autre parent aux fins d'harmoniser sa trajectoire éducative. Ici aussi, des accords clairs peuvent se révéler une plus-value.

Uit de resultaten blijkt dat onvolkomenheden op de aspecten “verblijf”, “kosten”, “zorg” en “informatie” onlosmakelijk met elkaar samenhangen, en dus pleiten in de richting van een geïntegreerd plan dat al deze aspecten omvat. Duidelijke afspraken omtrent het geheel aan onderdelen met betrekking tot de opvoeding en de uitoefening van het ouderlijk gezag over het kind zijn belangrijk, niet alleen ten tijde van de echtscheiding, maar ook erna. De cijfers gaven duidelijk aan dat er een wisselwerking is tussen enerzijds het naleven van regelingen en het realiseren van een voldoende gelijke verdeling van taken en kosten en anderzijds de mate waarin ex-partners na de scheiding nog conflict ondervinden.

Het verplicht opmaken van een ouderschapsplan zal niet alle conflicten kunnen oplossen, maar heeft het voordeel dat ouders worden gestimuleerd om in overleg te treden en vooraf te komen tot een vergelijk over de aanpak van een aantal opvoedingsaspecten. Ouders kunnen zich hierbij laten bijstaan door een professioneel scheidingsbemiddelaar en kunnen een beroep doen op bepaalde tools die ter beschikking staan om te kunnen komen tot gedragen afspraken.

Als de afspraken op voorhand gekend zijn, kan worden vermeden dat er te veel ad hoc moet worden beslist.

Het ouderschapsplan heeft ook het ontegensprekelijke voordeel dat het de ouders dwingt om hun kinderen centraal te stellen bij een echtscheiding en dat zij het belang van hun kinderen niet uit het oog mogen verliezen. Hierbij is het belangrijk dat ouders bij het opmaken van hun plan voldoende ruimte laten om rekening te houden met de veranderingen in de leefsituatie van de kinderen. Het plan moet daarom als een instrument worden beschouwd dat samen met het kind meegroeit, waarin aanpassingen mogelijk zijn op specifieke leeftijden van het kind of bij belangrijke mijlpalen in de onderwijsloopbaan of bij het beoefenen van hobby's en andere vrijetijdsbestedingen.

Volgens het IPOS-Scheidingsonderzoek is het in het belang van de kinderen dat er voldoende wordt nagedacht over de gevolgen van de scheiding voor hen en dat zij zich betrokken weten, geïnformeerd en beluisterd worden. Een ouderlijke echtscheiding brengt immers vaak angst mee voor de kinderen. De mate waarin kinderen betekenis kunnen geven aan de scheiding en de mate waarin kinderen het gevoel hebben ertoe te doen voor hun ouders heeft meer belang op hun subjectieve levenskwaliteit dan de mate van conflict tussen de ouders. Het is dus belangrijk om bij hen af te toetsen of zij de situatie begrijpen, om met hen rekening te houden en hen de ruimte te geven om het verschil te maken na de

Il ressort des résultats que les lacunes concernant “le séjour”, “les frais” et “les informations” sont indissociablement liées les unes aux autres, et que cela justifie l'adoption d'un plan intégré englobant tous ces points. Il importe que des accords clairs soient conclus à propos de toutes les dimensions de l'éducation et de l'exercice de l'autorité parentale sur l'enfant, non seulement au moment du divorce, mais aussi à un stade ultérieur. Les chiffres indiquent clairement qu'il existe une corrélation entre, d'une part, le respect des accords et une répartition suffisamment équitable des tâches et des frais et, d'autre part, la mesure dans laquelle les anciens partenaires demeurent dans une situation conflictuelle après leur séparation.

L'obligation d'établir un plan de parentalité ne permettra pas de résoudre tous les conflits mais elle présentera l'avantage d'encourager les parents à se concerter et à s'accorder en amont sur plusieurs points de l'éducation des enfants. Les parents pourront, pour cela, se faire assister par un médiateur professionnel en matière de séparation, et utiliser des outils mis à leur disposition pour qu'ils puissent conclure des accords solides.

La conclusion préalable desdits accords leur permettra d'éviter de devoir prendre trop de décisions au cas par cas.

Le plan de parentalité présentera également l'avantage indéniable de contraindre les parents à placer leurs enfants au centre de leurs discussions en cas de divorce, et empêchera qu'ils perdent de vue les intérêts de leurs enfants. Il importe, à cet égard, que les parents prévoient, lors de la confection du plan de parentalité, une marge suffisante pour leur permettre de prendre en compte les changements qui surviendront dans les circonstances de vie de leurs enfants. Le plan de parentalité doit donc se concevoir comme un instrument évoluant au même rythme que l'enfant et pouvant être modifié lorsque l'enfant atteint un certain âge ou franchit des étapes importantes de son parcours éducatif ou dans l'exercice de ses hobbies et d'autres activités de loisirs.

Selon l'enquête de l'IPOS relative au divorce, il est dans l'intérêt des enfants que l'on réfléchisse suffisamment aux conséquences du divorce pour eux et qu'ils se sachent impliqués, informés et écoutés. Un divorce parental est en effet souvent source d'angoisse chez les enfants. La mesure dans laquelle les enfants peuvent donner un sens au divorce et dans laquelle ils ont le sentiment de compter pour leurs parents a plus d'importance pour leur qualité de vie subjective que l'intensité du conflit entre les parents. Il importe donc de s'assurer auprès d'eux qu'ils comprennent la situation, pour tenir compte d'eux et leur donner l'espace nécessaire pour faire la différence après le divorce. Pour aboutir à des

scheiding. Om te komen tot constructieve oplossingen voor hun bestaande conflicten kunnen ouders zich laten bijstaan door scheidingsconsulenten, maar anderzijds moeten zij ook worden gestimuleerd om zelf te communiceren met hun kinderen en te luisteren naar hun bezorgdheden.⁷

Uit de evaluatie in Nederland is dan ook gebleken dat het ouderschapsplan niet op zich kan worden ingevoerd. Er moet tevens betere informatieverstrekking komen voor de scheidende ouders over het belang van het maken van goede afspraken en scheidingsbemiddelaars moeten vlot toegankelijk worden. Advocaten moeten het ouderschapsplan te baat nemen om tussen hun cliënt en zijn of haar (toekomstige) ex-partner een dialoog tot stand te brengen om een reeks evenwichtige afspraken te bekomen over de gemeenschappelijke kinderen.

4) Krijtlijnen van het globaal amendement

4.1. De invoering van het ouderschapsplan voor alle gevallen van scheiding en de gevallen waarbij de ouders gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen maar niet samenleven.

Het aanvankelijke wetsvoorstel verplichtte het ouderschapsplan enkel ingeval van echtscheiding. Tijdens de hoorzittingen wezen meerdere sprekers op dit beperkte toepassingsgebied van het wetsvoorstel en oordeelden dat er een ongelijke situatie werd gecreëerd tussen kinderen geboren in een huwelijk en zij waarvan de ouders wettelijk of feitelijk samenleefden. Professor Verschelden stelde dat dit mogelijk niet verenigbaar is met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Bovendien is het uit elkaar gaan van ouders (of zij nu gehuwd waren of samenwonend) voor elk kind een traumatische gebeurtenis. Daarnaast blijkt uit de praktijk dat er evenveel procedures worden ingeleid waarin maatregelen over de kinderen worden gevraagd door ouders in echtscheiding, als door ouderparen na een feitelijke of wettelijke samenwoning, of na de echtscheiding.

Vanuit het standpunt van het kind is een onderscheid naar de samenlevingsvorm van de ouders om al dan niet een ouderschapsplan op te maken niet redelijk te verantwoorden.

Daarom stellen wij voor om het toepassingsgebied voor het wettelijk geregelde ouderschapsplan uit te breiden. Om de gelijkheid tussen de kinderen te bewaren, zal een ouderschapsplan moeten worden opgemaakt in de volgende gevallen, waar er gemeenschappelijke kinderen zijn:

— bij vordering tot echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting;

⁷ Zie www.scheidinginvlaanderen.be.

solutions concrètes pour leurs conflits existants, les parents peuvent solliciter l'aide de conseillers en divorce, mais ils peuvent aussi être encouragés à communiquer eux-mêmes avec leurs enfants et à entendre leurs inquiétudes.⁷

Il est donc ressorti de l'évaluation réalisée aux Pays-Bas que le plan de parentalité ne peut être instauré tel quel. Il faut également mieux informer les parents qui divorcent sur l'importance de passer de bons accords et les médiateurs en divorce doivent être facilement accessibles. Les avocats doivent profiter du plan de parentalité pour mettre en place un dialogue entre leur client et son (futur) ex-partenaire en vue d'atteindre des accords équilibrés sur les enfants communs.

4) Contours de l'amendement global

4.1. L'instauration du plan de parentalité pour tous les cas de divorce et les cas dans lesquels les parents exercent conjointement l'autorité parentale, mais ne cohabitent pas.

La proposition de loi initiale n'obligeait le plan de parentalité qu'en cas de divorce. Durant les auditions, plusieurs orateurs ont mis en évidence ce champ d'application limité de la proposition de loi, en considérant qu'il créait une inégalité entre les enfants nés dans le cadre d'un mariage et ceux dont les parents étaient cohabitants de fait ou légaux. Le professeur Verschelden a indiqué que cette situation n'était pas compatible avec le principe constitutionnel d'égalité. En outre, la séparation des parents (qu'ils soient mariés ou cohabitants) représente un traumatisme pour tous les enfants. Il ressort en outre de la pratique qu'il est introduit autant de procédures demandant des mesures au sujet des enfants de la part de parents qui divorcent que de la part de parents qui ont cohabité de fait ou légalement, ou après le divorce.

Du point de vue de l'enfant, une distinction en fonction de la forme de vie commune des parents pour établir ou non un plan de parentalité n'est pas raisonnablement justifiée.

C'est pourquoi nous proposons d'élargir le champ d'application du plan de parentalité légal. Pour préserver l'égalité entre les enfants, un plan de parentalité devra être établi pour les enfants communs dans les cas suivants:

— en cas de demande de divorce pour désunion irrémédiable;

⁷ Voir www.scheidinginvlaanderen.be.

- bij echtscheiding in onderlinge overeenstemming;
- bij scheiding van tafel en bed
- bij de beëindiging van het wettelijk samenwonen;

— bij het beëindigen van een feitelijke samenwonen of wanneer ouders niet samenleven en gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen op grond van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek.

De indieners van het amendement zijn er zich van bewust dat de wens om alle kinderen een gelijkaardige bescherming te bieden niet vanzelfsprekend is, zeker wanneer de ouders scheiden na een feitelijke samenwoning, omdat er geen juridisch aanknopingspunt bestaat op het ogenblik van de scheiding. Daarom laat het amendement zich inspireren door de regeling van kracht in Nederland, waarbij vereist wordt dat deze ouders het ouderschapsplan voorleggen op elk moment dat zij vorderingen instellen met betrekking tot hun gemeenschappelijke kinderen. De rechtbank houdt de beslissing aan over de vorderingen tot het ogenblik dat het ouderschapsplan wordt voorgelegd. De rechter kan de ouders verwijzen naar een bemiddelaar of naar de kamer voor minnelijke schikking om een ouderschapsplan te maken of om tot akkoorden te komen.

Uiteraard blijft het mogelijk de nodige beslissingen te nemen ingeval van dringende noodzakelijkheid en wordt rekening gehouden met de situatie waarbij de eisende partij redelijkerwijs geen ouderschapsplan kan voorleggen, men denke hierbij aan de gevallen waar tussen de ouders geen consensus gevonden wordt over een of meerdere onderdelen van het plan, of waarbij er geen contact mogelijk is tussen de ouders. Zo wordt vermeden dat het ouderschapsplan aanleiding zou geven tot het blokkeren van een bepaalde situatie.

Wat de beëindiging van een formele relatie (huwelijk of wettelijk samenwonen) betreft, is het ouderschapsplan wel gekoppeld aan een juridisch aanknopingspunt, zodat rechterlijke controle mogelijk is.

Net zoals in het aanvankelijke wetsvoorstel zal het ouderschapsplan deel uitmaken van de overeenkomst van een procedure van echtscheiding door onderlinge toestemming en moet het plan worden toegevoegd aan de gedinginleidende akte ingeval van echtscheiding wegens onherstelbare ontwijking.

Het amendement voorziet daarnaast in dezelfde verplichting voor de gevallen waarin de ouders kiezen voor een scheiding van tafel en bed.

— en cas de divorce par consentement mutuel;

— en cas de séparation de corps;

— en cas de cessation de la cohabitation légale;

— en cas de cessation de la cohabitation de fait ou lorsque les parents ne cohabitent pas et exercent conjointement l'autorité parentale en vertu de l'article 374 du Code civil.

Nous sommes conscients que la volonté d'offrir à tous les enfants une protection égale n'est pas évidente, surtout lorsque les parents se séparent au terme d'une cohabitation de fait, parce qu'il n'existe aucun acte juridique au moment de la séparation. C'est pourquoi le présent amendement s'inspire de la réglementation en vigueur aux Pays-Bas, qui exige que ces parents soumettent le plan de parentalité à chaque fois qu'ils introduisent des demandes relatives à leurs enfants communs. Le tribunal sursoit à statuer sur les demandes jusqu'au moment où le plan de parentalité est soumis. Le juge peut renvoyer les parents vers un médiateur ou vers la chambre de règlement à l'amiable pour établir un plan de parentalité ou pour trouver un accord.

Évidemment, il est toujours possible de prendre les décisions nécessaires en cas d'urgence, et il est tenu compte de la situation dans laquelle la partie demanderesse ne peut raisonnablement pas soumettre de plan de parentalité, en particulier les cas dans lesquels les parents ne peuvent trouver de consensus sur un ou plusieurs points du plan, ou lorsqu'aucun contact n'est possible entre les parents. L'on évite ainsi que le plan de parentalité entraîne le blocage d'une situation.

En ce qui concerne la cessation d'une relation formelle (mariage ou cohabitation légale), le plan de parentalité est lié à un acte juridique, de sorte que le contrôle judiciaire est possible.

Comme dans la proposition de loi initiale, le plan de parentalité fera partie de la convention conclue dans le cadre d'une procédure de divorce par consentement mutuel et le plan doit être joint à l'acte introductif d'instance en cas de divorce pour cause de désunion irrémédiable.

L'amendement prévoit en outre la même obligation pour les cas dans lesquels les parents optent pour la séparation de corps.

In geval van de beëindiging van het wettelijk samenwonen tussen partners met gemeenschappelijke kinderen, wordt aan de ouders gevraagd een gehomologeerd ouderschapsplan van minder dan zes maanden oud voor te leggen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

4.2. Inhoud van het ouderschapsplan

Het amendement voorziet in een nieuw artikel 1253ter/6-1 in het Gerechtelijk Wetboek dat naast het vastleggen van het toepassingsgebied van het ouderschapsplan ook de aangelegenheden omvat waarover afspraken moeten worden gemaakt.

Het amendement herneemt de opsomming van afspraken die in het oorspronkelijke wetsvoorstel stonden over het ouderschapsplan dat werd voorgesteld naar aanleiding van een echtscheidingsprocedure (zie artikel 3 van het aanvankelijk wetsvoorstel).

Concreet moeten de ouders een regeling treffen omtrent de volgende onderdelen:

1° de uitoefening van het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van hun kinderen;

2° de organisatie van verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop ze elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de kinderen;

5° welke de bijdrage is van beide ouders inzake levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van hun kinderen; hierbij kunnen de ouders een beroep doen op een objectieve berekeningstool om te komen tot een redelijke onderhoudsbijdrage en is het ook van belang om een regeling te treffen over de bijzondere kosten en/of het openen van een kindrekening in het kader van de wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen;

6° de regeling waarbij de ouders zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van het ouderschapsplan eerst een beroep te doen op een minnelijke regeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting.

Lorsqu'il est mis fin à la cohabitation légale entre partenaires ayant des enfants communs, il est demandé aux parents de présenter à l'officier de l'état civil un plan de parentalité homologué de moins de six mois.

4.2. Contenu du plan de parentalité

L'amendement prévoit l'insertion dans le Code judiciaire d'un nouvel article 1253ter/6-1 qui définit le champ d'application du plan de parentalité et précise les questions qui doivent faire l'objet d'un accord.

L'amendement reprend l'énumération des conventions figurant dans la proposition de loi initiale concernant le plan de parentalité présenté dans le cadre d'une procédure de divorce (voir l'article 3 de la proposition de loi initiale).

Concrètement, les parents doivent s'entendre sur les éléments suivants:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de leurs enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont ils s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate de leurs enfants; les parents peuvent à cet égard avoir recours à un outil de calcul objectif permettant de fixer une contribution alimentaire raisonnable. Il est également important de s'entendre sur les frais particuliers et/ou sur l'ouverture d'un compte enfant dans le cadre de la loi du 19 mars 2010 visant à promouvoir une objectivation du calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants;

6° la clause par laquelle les parents s'engagent à recourir à la médiation préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l'interprétation ou l'exécution du plan de parentalité pourrait susciter.

Omdat het van belang is de kinderen vanaf een bepaalde leeftijd te betrekken bij de te maken afspraken wordt ook bepaald dat het ouderschapsplan vermeldt op welke wijze zij bij de opmaak ervan worden betrokken.

Het is van belang dat ouders voldoende worden geïnformeerd. Daarom pleiten de indieners voor een voldoende informatieverstopping door enerzijds de overheid in het algemeen over de noodzaak van goede afspraken en over de mogelijkheden van scheidingsbemiddeling en anderzijds concrete informatie door de advocaten van decheidende ouders en eventueel door een professionele bemiddelaar die door hen wordt gekozen om een evenwichtig akkoord te bereiken op maat van beide ouders en elk van hun kinderen. Immers kan er onderling tussen de kinderen een groot verschil bestaan in behoeften, dat een aangepaste regeling noodzakelijk maakt. Dit kan bijdragen tot het opzij schuiven van het eigenbelang en de gekwetste gevoelens van elk van beide ouders én tot het vooropstellen van het belang van de kinderen.

De indieners van dit amendement benadrukken dat het ouderschapsplan best ook een flexibel instrument is zodat het aanpasbaar is naargelang de leeftijd van het kind, nieuwe familietransities en wijzigende omstandigheden in het leven van de kinderen (bv. nieuwe school, andere vrijetijdsbestedingen, ...) en de ouders. Kim Bastaits en Dimitri Mortelmans spreken van een meegroei-overeenkomst tussen ouders die het belang van hun kind vooropstellen⁸.

4.3. Overgangsrecht

Bij het totstandbrengen van de nieuwe regeling van het ouderschapsplan is het belangrijk om te bepalen op welke procedures deze wet van toepassing is. De indieners zijn van oordeel dat voor de rechtszekerheid deze regeling enkel kan gelden voor echtscheidingsprocedures of andere beëindigingen van wettelijk of feitelijk samenwonen die plaatsvinden na de inwerkingtreding van deze wet. Voor niet-samenwonende ouders, die gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, bepaalt de overgangsbepaling dat deze regeling van kracht wordt voor alle kinderen die na de inwerkingtreding van de wet geboren worden.

Omdat er een grote groep ouders bestaat, die niet samenleven maar toch gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, biedt de overgangsbepaling hen de mogelijkheid om toch ook een ouderschapsplan op te stellen en dit te laten homologeren

⁸ K. BASTAITS en D. MORTELMANS, *Verplicht ouderschapsplan bij echtscheiding*. Onzinnig?, *Sociaal.net*, 2015, <http://sociaal.net/opinie/verplicht-ouderschapsplan-bij-echtscheiding>.

Il est important que les enfants ayant atteint un certain âge soient associés aux arrangements à conclure. L'amendement prévoit dès lors également que le plan de parentalité mentionne de quelle façon ceux-ci doivent être associés à son élaboration.

Il est essentiel que les parents soient suffisamment informés. Nous plaçons dès lors pour qu'ils reçoivent des informations générales de la part des pouvoirs publics quant à la nécessité de conclure de bons accords et quant aux possibilités de médiation en matière de divorce et pour qu'ils obtiennent des informations concrètes de la part de leurs avocats ou éventuellement d'un médiateur professionnel qu'ils auront choisi, afin de parvenir à un accord équilibré fait sur mesure pour les deux parents et chacun de leurs enfants. En effet, les besoins pouvant fortement varier d'un enfant à l'autre, il est nécessaire de prévoir des conventions adéquates, ce qui peut contribuer à inciter chacun des parents à faire abstraction de ses intérêts particuliers et de ses blessures pour faire primer l'intérêt des enfants.

Nous tenons à souligner que le plan de parentalité est un outil plutôt flexible, qui peut être adapté en fonction de l'âge de l'enfant, des nouvelles transitions familiales et de l'évolution des circonstances de la vie des enfants (nouvelle école, autres loisirs, ...) et des parents. Kim Bastaits et Dimitri Mortelmans parlent d'une convention évolutive conclue entre des parents qui font passer l'intérêt de leur enfant au premier plan⁸.

4.3. Droit transitoire

Il est important de déterminer dans le cadre de la nouvelle réglementation relative au plan de parentalité quelles sont les procédures qui relèveront du champ d'application de la loi. Nous estimons que pour garantir la sécurité juridique, cette réglementation ne peut s'appliquer qu'aux procédures de divorce ou aux autres modes de cessation de la cohabitation légale ou de fait intervenus après l'entrée en vigueur de la loi. Pour les parents non cohabitants qui exercent conjointement l'autorité parentale, la disposition transitoire prévoit que cette réglementation s'appliquera à tous les enfants nés après l'entrée en vigueur de la loi.

La disposition transitoire offre aux nombreux parents qui exercent l'autorité parentale conjointement sans être cohabitants la possibilité d'élaborer malgré tout un plan de parentalité et de le faire homologuer par le tribunal. Par souci de sécurité

⁸ K. BASTAITS et D. MORTELMANS, *Verplicht ouderschapsplan bij echtscheiding*. Onzinnig?, *Sociaal.net*, 2015, <http://sociaal.net/opinie/verplicht-ouderschapsplan-bij-echtscheiding>.

door de rechtbank. Omwille van de rechtszekerheid wordt deze mogelijkheid beperkt tot de ouders die nog niet zijn gebonden door eerdere rechterlijke uitspraken of gehomologeerde akkoorden.

5) Artikelsgewijze verantwoording:

Art. 2

Artikel 2 wordt *mutatis mutandis* overgenomen uit het oorspronkelijke wetsvoorstel.

Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld met een paragraaf 4 die voorschrijft dat de echtscheiding enkel kan worden uitgesproken als er duidelijkheid bestaat over alle maatregelen met betrekking tot de kinderen

Deze nieuwe bepaling beoogt immers niet de persoonlijke belangen of de ruzies tussen echtgenoten te stimuleren, maar partijen aan te zetten na te denken over de gevolgen van de echtscheiding voor hun kinderen en dit in het belang van deze kinderen.

Art. 3

Dit amendement voorziet ook in de verplichting een ouderschapsplan op te stellen bij de beëindiging van een wettelijke samenwoning. Tijdens de hoorzitting lieten meerdere sprekers verstaan dat het niet redelijk te verantwoorden valt dat het oorspronkelijke wetsvoorstel enkel voorziet in een ouderschapsplan bij echtscheiding van de ouders en niet bij de beëindiging van het wettelijk samenwonen.

Artikel 1476, § 2, van het Burgerlijk Wetboek wordt daarom aangevuld met een bepaling die vastlegt dat de schriftelijke verklaring tot beëindiging van de wettelijke samenwoning die door beide wettelijk samenwonenden samen of door een van hen wordt afgelegd, moet gepaard gaan met het voorleggen van een gehomologeerd ouderschapsplan van hoogstens zes maanden oud, indien zij gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen hebben. Zó dit ouderschapsplan niet kan worden voorgelegd, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de verklaring tot beëindiging niet in ontvangst nemen. Vanuit de bekommernis dat een voldoende actueel ouderschapsplan wordt voorgelegd, benadrukt de wettekst dat de homologatie van de overeenkomst niet langer dan zes maanden voor de verklaring mag hebben plaatsgevonden.

juridique, cette possibilité est réservée aux parents qui ne sont pas encore liés par des décisions judiciaires ou des accords homologués antérieurs.

5) Justification des articles:

Art. 2

L'article 2 est repris *mutatis mutandis* de la proposition de loi initiale.

L'article 229 du Code civil est complété par un paragraphe 4 qui prévoit que le divorce ne peut être prononcé que si des accords clairs ont été conclus concernant l'ensemble des mesures relatives aux enfants.

Cette nouvelle disposition ne vise pas à stimuler les intérêts personnels ou à attiser les disputes entre époux, mais à inciter les parties à réfléchir, dans l'intérêt de leurs enfants, aux conséquences que le divorce aura pour ceux-ci.

Art. 3

Le présent amendement prévoit également l'obligation d'élaborer un plan de parentalité en cas de cessation d'une cohabitation légale. Plusieurs orateurs ont laissé entendre lors de l'audition qu'on ne peut pas justifier raisonnablement la distinction opérée dans la proposition de loi initiale, qui prévoyait l'élaboration d'un plan de parentalité dans le seul cas du divorce des parents et non dans celui de la cessation de la cohabitation légale.

L'article 1476, § 2, du Code civil est dès lors complété par une disposition en vertu de laquelle la déclaration écrite de cessation de la cohabitation légale faite par les deux cohabitants légaux ou par l'un d'eux doit aller de pair avec la production d'un plan de parentalité homologué de moins de six mois s'ils ont ensemble des enfants mineurs non mariés ni émancipés. Si ce plan de parentalité ne peut pas être produit, l'officier de l'état civil ne pourra pas recevoir la déclaration de cessation. Pour veiller à ce que le plan de parentalité soumis soit suffisamment actuel, le texte de la loi souligne que l'homologation de la convention ne peut pas avoir eu lieu plus de six mois avant la déclaration.

Indien de ouders niet kunnen komen tot een gezamenlijk ouderschapsplan, dan kunnen zij beide, of een van hen, de rechtbank verzoeken uitspraak te doen over de punten in het plan waarbij zij geen overeenstemming wisten te bereiken. Het vonnis dat uitspraak doet over deze vorderingen kan dan vervolgens bij de verklaring tot beëindiging van het wettelijk samenwonen worden gevoegd.

Art. 4

Dit artikel stipuleert dat voor de gevallen waarin een famili dossier aangelegd is met betrekking tot de ouders en hun gemeenschappelijke kinderen, het gehomologeerde ouderschapsplan of de rechterlijke beslissingen met betrekking tot de punten uit het plan waarover geen consensus tussen de ouders kon worden bereikt, worden toegevoegd aan het famili dossier.

Art. 5

Dit artikel vult artikel 1253ter van het Gerechtelijk Wetboek aan in die zin dat een verzoekschrift of een dagvaarding houdende een vordering met betrekking tot een of meerdere gemeenschappelijke kinderen van de ouders aangevuld wordt met een afschrift van het ouderschapsplan, indien dit vereist is overeenkomstig de nieuwe voorschriften in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 6

In het globaal amendement wordt voorzien in een verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan niet alleen bij de beëindiging van een formeel geregelde relatie, zoals het huwelijk of het wettelijk samenwonen, maar ook bij de beëindiging van een feitelijke samenwoning. Anders dan bij de formeel geregelde relaties is er echter op het ogenblik van de beëindiging van een feitelijke samenwoning geen juridisch aanknopingspunt waaraan de opmaak van het ouderschapsplan kan worden gekoppeld. Toch is het wel degelijk de bedoeling van de indieners van dit amendement dat ook deze ouders een ouderschapsplan opstellen en hierin de afspraken met betrekking tot de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag opnemen.

Daarom voorziet een nieuwe § 1/1 in artikel 1253ter/3 van het Gerechtelijk Wetboek dat ingeval van vorderingen met betrekking tot hun gemeenschappelijke kinderen de rechtbank

Si les parents ne parviennent pas à élaborer un plan de parentalité commun, le tribunal peut être saisi par l'un d'eux ou par les deux pour statuer sur les points du plan sur lesquels aucun accord n'a été atteint. Le jugement statuant sur ces demandes peut ensuite être joint à la déclaration de cessation de la cohabitation légale.

Art. 4

Cet article précise que, lorsqu'un dossier familial a été constitué concernant les parents et leurs enfants communs, le plan de parentalité homologué ou les décisions judiciaires concernant les points du plan au sujet desquels aucun consensus n'a pu être dégagé entre les parents sont versés dans ce dossier.

Art. 5

Cet article complète l'article 1253ter du Code judiciaire en ce sens qu'une requête ou une citation contenant une demande concernant un ou plusieurs enfants communs des parents est complétée par une copie du plan de parentalité, si celui-ci est requis conformément aux nouvelles prescriptions prévues dans l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.

Art. 6

L'amendement global prévoit qu'il est obligatoire d'élaborer un plan de parentalité non seulement en cas de fin d'une relation formellement réglée, telle que le mariage ou la cohabitation légale, mais aussi en cas de fin d'une cohabitation de fait. Contrairement à ce qui est le cas pour les relations réglées formellement au moment de la fin d'une cohabitation de fait, il n'existe toutefois pas d'ancrage juridique pour l'établissement du plan de parentalité. Le but des auteurs de cet amendement est pourtant bel et bien que ces parents rédigent également un plan de parentalité et y consignent les accords concernant l'exercice conjoint de l'autorité parentale.

Un nouveau § 1er/1 dans l'article 1253ter/3 du Code judiciaire prévoit par conséquent qu'en cas de demandes concernant leurs enfants communs, le tribunal remet l'affaire

de zaak aanhoudt, zolang er door de ouders geen ouderschapsplan wordt voorgelegd, in de gevallen dat de opmaak ervan verplicht is.

Echter is en blijft de hoofddoelstelling van dit amendement de dialoog tussen beide ouders met betrekking tot de opvoeding van hun kinderen te verbeteren door het maken van goede afspraken. Daarom wordt meteen ook voorzien dat de rechtbank de zaak kan verdagen naar een later tijdstip met het oog op het bereiken van overeenstemming tussen de ouders door het sluiten van akkoorden of het oplossen van het geschil via bemiddeling. Ook heeft de rechtbank de mogelijkheid de zaak te verwijzen naar de kamer voor minnelijke schikking, met het oog op het bereiken van een akkoord tussen de ouders.

Het voorstel voorziet in een afwijking op het principe dat de zaak aangehouden blijft voor de rechtbank voor de gevallen waarin een beslissing over een vordering wegens dringende noodzaak niet op zich kan laten wachten. Het zou onredelijk zijn om in dringende gevallen een beslissing met de kinderen te laten afhangen van het voorafgaandelijk opmaken van een ouderschapsplan, zeker wanneer het uitblijven van een beslissing nadelig zou zijn voor het kind in kwestie.

Eveneens wordt rekening gehouden met het feit dat er zich situaties kunnen voordoen waarbij de verzoekende ouder geen ouderschapsplan kan voorleggen door het gebrek aan consensus tussen beide ouders over een of meerdere punten uit het ouderschapsplan, of dat het opmaken van dit plan niet mogelijk is door de onwil of afwezigheid van de andere partner. In dit geval kan de rechtbank uitspraak doen over de vorderingen van de eisende partij, na voorlegging van de eventuele gedeeltelijke akkoorden tussen de ouders en de voorstellen vanwege de eisende partij over de punten in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt. Ter gelegenheid van deze procedure kan de rechtbank, ambtshalve, of op verzoek van beide of een van de partijen de eventuele akkoorden tussen de beide ouders homologeren en uitspraak doen over de punten uit het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt.

Art. 7

Dit artikel herneemt in aangepaste vorm de tekst die voorzien was in het aanvankelijke wetsvoorstel om het ouderschapsplan in te voeren voorafgaand aan de procedure van echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting. De

tant que les parents ne présentent pas de plan de parentalité, dans les cas où l'établissement de celui-ci est obligatoire.

Toutefois, le but principal du présent amendement est et demeure d'améliorer le dialogue entre les deux parents au sujet de l'éducation de leurs enfants grâce à la conclusion de bons accords. Il est dès lors également prévu que le tribunal pourra remettre l'affaire à une date ultérieure afin que les parents puissent arriver à un accord ou résoudre le différend par voie de médiation. Le tribunal dispose également de la possibilité de renvoyer l'affaire à la chambre de règlement à l'amiable, afin que les parents puissent arriver à un accord.

Le présent amendement prévoit une dérogation au principe selon lequel l'affaire est retenue par le tribunal, pour les cas où une décision concernant une demande ne peut se faire attendre en raison de l'urgence. Il ne serait pas raisonnable, dans des cas urgents, de conditionner une décision concernant les enfants à l'établissement préalable d'un plan de parentalité, a fortiori si l'absence de décision est préjudiciable aux enfants en question.

Il est également tenu compte du fait qu'il peut se produire certaines situations dans lesquelles le parent demandeur est dans l'impossibilité de soumettre un plan de parentalité faute de consensus entre les deux parents au sujet d'un ou de plusieurs points du plan en question, ou dans lesquelles ce plan ne peut pas être établi en raison de la mauvaise volonté ou de l'absence de l'autre partenaire. Dans ce cas, le tribunal peut se prononcer sur les demandes de la partie demanderesse, après présentation des éventuels accords partiels conclus entre les parents et des propositions formulées par la partie demanderesse au sujet des points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé. Dans le cadre de cette procédure, le tribunal peut, d'office ou à la demande d'une ou des deux parties, homologuer les accords éventuels conclus entre les deux parents et se prononcer sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé.

Art. 7

Cet article reprend, moyennant quelques modifications, le texte de la proposition de loi initiale. Il instaure le plan de parentalité préalablement à la procédure de divorce pour cause de désunion irrémédiable. Le texte est inscrit dans un

tekst wordt overgebracht in een algemeen nieuw artikel 1253ter/6-1 dat het toepassingsgebied en de inhoud van het ouderschapsplan bepaalt.

De eerste paragraaf benadrukt dat ouders die niet samenleven of die hun samenleving beëindigd hebben, geacht worden de wijze van uitoefening van het ouderlijk gezag betreffende hun gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, de kinderen die zij gezamenlijk hebben geadopteerd of de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, te regelen in een ouderschapsplan.

Dit ouderschapsplan wordt verplicht gesteld in de volgende gevallen:

1. Bij de gedinginleidende akte tot vordering van een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwijking, overeenkomstig artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek;

2. Als onderdeel van de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding in onderlinge overeenstemming, overeenkomstig artikel 230 van het Burgerlijk Wetboek, voorafgaat;

3. Bij de verklaring tot beëindiging van de wettelijke samenwoning die afgelegd wordt in handen van de ambtenaar van de burgerlijke stand, overeenkomstig artikel 1476, § 2 van het Burgerlijk Wetboek; zowel ingeval van een gezamenlijke als eenzijdige verklaring tot beëindiging;

4. Ingeval de ouders hun feitelijke samenleving beëindigen of niet samenleven en gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen op grond van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek.

Ingeval van een vordering tot scheiding van tafel en bed, die overeenkomstig artikel 1305 van het Gerechtelijk Wetboek worden behandeld en gevonnis in dezelfde vormen als de vordering tot echtscheiding, vereist artikel 1253ter/6-1 ook een ouderschapsplan.

In de eerste drie gevallen wordt het ouderschapsplan gekoppeld aan een juridisch aanknopingspunt, waarbij de tussenkomst van de rechtbank dan wel de ambtenaar van de burgerlijke stand noodzakelijk is om juridische gevolgen te kennen. In de eerste twee gevallen wordt de opmaak van het ouderschapsplan vereist op het ogenblik dat de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed aan de rechtbank wordt voorgelegd. De artikelen 1254 Ger.W., met betrekking tot de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwijking

article 1253ter/6-1 (nouveau) général qui détermine le champ d'application et le contenu du plan de parentalité.

Le paragraphe 1er dispose que les parents qui ne cohabitent pas ou qui ont mis fin à leur cohabitation sont censés régler dans un plan de parentalité les modalités de l'exercice de l'autorité parentale sur leurs enfants mineurs communs non mariés et non émancipés, les enfants qu'ils ont adoptés conjointement ou les enfants de l'un d'entre eux que l'autre a adoptés.

Le plan de parentalité est obligatoire dans les cas suivants:

1. lors de l'acte introductif d'instance de demande en divorce sur la base de la désunion irrémédiable, conformément à l'article 229 du Code civil;

2. en tant qu'élément de la convention préalable à la demande en divorce par consentement mutuel, conformément à l'article 230 du Code civil;

3. lors de la déclaration de cessation de la cohabitation légale qui est remise entre les mains de l'officier de l'état civil, conformément à l'article 1476, § 2 du Code civil; tant en cas de déclaration de cessation par consentement mutuel qu'en cas de déclaration unilatérale de cessation;

4. au cas où les parents mettent fin à leur cohabitation de fait ou ne cohabitent pas et exercent conjointement l'autorité parentale conformément à l'article 374 du Code civil.

En cas de demande de séparation de corps, qui, conformément à l'article 1305 du Code judiciaire, est traitée et jugée dans les mêmes formes que la demande en divorce, l'article 1253ter/6-1 requiert également un plan de parentalité.

Dans les trois premiers cas, le plan de parentalité est joint à un acte juridique qui nécessite l'intervention du tribunal ou de l'officier de l'état civil pour produire des effets juridiques. Dans les deux premiers cas, le plan de parentalité doit être établi au moment de soumettre la demande en divorce ou de séparation de corps au tribunal. Les articles 8 et 9 de l'amendement global modifient les articles 1254, relatif au divorce pour désunion irrémédiable, et 1288 du Code judiciaire afin que le plan de parentalité fasse partie de l'acte introductif

en 1288 Ger.W. worden in de artikelen 8 en 9 van het globaal amendement aangepast, zó dat het ouderschapsplan deel uitmaakt van de gedinginleidende akte of de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding (of scheiding van tafel en bed) voorafgaat.

Ook ingeval van een beëindiging van een wettelijke samenwoning, zal voortaan een ouderschapsplan moeten worden voorgelegd. In artikel 1476, § 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt vereist dat een gehomologeerd ouderschapsplan van ten hoogste zes maanden oud wordt voorgelegd bij het afleggen van de verklaring van beëindiging van het wettelijk samenwonen. De homologatie van het ouderschapsplan wordt geregeld in § 2 van het nieuwe artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.

Tot slot – omdat elk kind na een scheiding los van de samenlevingsvorm van de ouders een gelijkaardige bescherming moet krijgen – wordt het ouderschapsplan ook ingevoerd voor de gevallen de ouders van de kinderen hun feitelijke samenwoning beëindigen of wanneer de ouders niet samenleven en gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen overeenkomstig artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek. Hierbij beseffen de indieners van dit amendement dat er op het moment van het beëindigen van een feitelijke samenwoning geen juridische of administratieve tussenkomst vereist is, waar het ouderschapsplan aan gekoppeld kan worden. Toch is het ook de bedoeling dat op dat ogenblik de ouders de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen opnemen en afspraken vastleggen in een ouderschapsplan.

Daarom wordt – naar het Nederlands voorbeeld – het voorleggen van het ouderschapsplan vereist bij elke vordering betreffende de uitoefening van een of meerdere aspecten van het ouderlijk gezag voor de rechtbank. Ingeval de ouders geen ouderschapsplan hebben opgemaakt, houdt de rechter de voorgelegde zaak aan tot wanneer dat wel het geval is. In dringende en noodzakelijke gevallen kan de rechtbank wel uitspraak doen over de vorderingen met betrekking tot de gemeenschappelijke kinderen. Ook is een uitzondering voorzien voor de gevallen de eisende partij redelijkerwijs geen ouderschapsplan kan voorleggen.

Paragraaf 2 van het nieuwe artikel 1253ter/6-1 omvat de verschillende onderdelen van het ouderschapsplan die ongewijzigd blijven ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel.

Het ouderschapsplan dient minstens de afspraken te bevatten over:

d'instance ou de la convention précédant la demande en divorce (ou de séparation de corps).

Un plan de parentalité devra désormais aussi être soumis en cas de cessation d'une cohabitation légale. L'article 1476, § 2, du Code civil stipule qu'un plan de parentalité homologué datant de moins de six mois doit être soumis lors de la déclaration de cessation de la cohabitation légale. L'homologation du plan de parentalité est réglée au § 2 du nouvel article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.

Enfin – étant donné que chaque enfant doit bénéficier de la même protection après une séparation, et ce, quelle que soit la forme de vie commune des parents – le plan de parentalité est également prévu pour les cas où les parents des enfants mettent fin à leur cohabitation de fait ou lorsqu'ils ne cohabitent pas et exercent conjointement l'autorité parentale, conformément à l'article 374 du Code civil. À cet égard, nous sommes conscients du fait que la fin de la cohabitation de fait ne nécessite aucune intervention juridique ou administrative, à laquelle le plan de parentalité pourrait être joint. Toutefois, l'objectif est également que les parents assurent à ce moment la responsabilité de l'éducation de leurs enfants et concluent des accords dans le cadre d'un plan de parentalité.

Aussi – à l'instar de l'exemple néerlandais – la présentation d'un plan de parentalité est-elle exigée lors de toute demande adressée au tribunal concernant l'exercice d'un ou plusieurs aspects de l'autorité parentale. Si les parents n'ont pas rédigé de plan de parentalité, le juge retient l'affaire dont il est saisi jusqu'au moment où il y en aura un. Dans les cas d'urgence impérieuse, le tribunal peut cependant se prononcer sur les demandes relatives aux enfants communs. Une exception est également prévue pour les cas où la partie demanderesse ne peut raisonnablement présenter de plan de parentalité.

Le paragraphe 2 du nouvel article 1253ter/6-1 contient les différentes parties du plan de parentalité qui demeurent inchangées par rapport à la proposition de loi initiale.

Ce plan de parentalité contient en tout cas des conventions concernant:

1° de uitoefening van het ouderlijk gezag over de persoon en het beheer van de goederen van deze kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop de ouders elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de kinderen;

5° de bijdrage van elk van de ouders inzake het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd – in voorkomend geval – de rechten door hoofdstuk V, van titel V van boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding;

6° de regeling waarbij de ouders zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van het ouderschapsplan eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting;

Op dit ogenblik maken de regelingen bedoeld in 1°, 2° en 5° reeds deel uit van de overeenkomst die moet opgesteld worden in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming (art. 1288, eerste lid, 2° en 3°, Ger.W.). Door de opname van dit algemeen artikel waar het ouderschapsplan wordt geregeld, wordt in artikel 1288 een verwijzing opgenomen naar 1253ter/6-1 in het Gerechtelijk Wetboek en worden de huidige punten 2° en 3° geschrapt.

Zoals ook in de algemene toelichting reeds werd verduidelijkt, werden twee regelingen toegevoegd aan de reeds bestaande aspecten van het ouderlijk gezag waarover in het kader van de EOT-procedure reeds afspraken moeten worden genomen. Een eerste aspect handelt over de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven. Hoewel een evenwichtige verdeling van deze taken tussen beide ouders van het kind meestal de voorkeur zal genieten, kan de regeling ook inhouden dat alleen de moeder of alleen de vader alle zorg- en opvoedingstaken op zich neemt. Op die manier hoeven ouders niet meer achteraf en gaandeweg tot een (vaak ongelijke) verdeling van deze taken te komen. Een op voorhand overeengekomen verdeling van de zorgtaken kan meer loskomen van de verblijfsregeling. Zo kunnen ouders bepaalde taken op zich nemen of verderzetten, ook wanneer het kind niet bij hen verblijft. Zo kan een zekere continuïteit in de taakverdeling bestaan, overeenkomstig de situatie voor de

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de ces enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice – le cas échéant – des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

6° une clause de médiation, par laquelle les parents s'engagent à recourir à la médiation préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l'interprétation ou l'exécution du plan de parentalité pourrait susciter.

À l'heure actuelle, les dispositions visées aux 1°, 2° et 5° font déjà partie de la convention qui doit être établie dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel (art. 1288, alinéa 1er, 2° et 3°, du Code judiciaire). Par l'insertion de cet article général qui traite du plan de parentalité, on insère dans l'article 1288 une référence à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire tout en supprimant les 2° et 3° actuels.

Comme cela a déjà été précisé dans les développements, deux régimes ont été ajoutés aux aspects déjà existants de l'autorité parentale qui doit déjà faire l'objet d'accords dans le cadre de la procédure de DCM. Un premier aspect traite de la façon dont les parents concrétisent les tâches de soins et d'éducation. Même si une répartition équilibrée de ces tâches entre les deux parents de l'enfant aura généralement la préférence, le régime peut également impliquer que seule la mère ou seul le père assume la totalité des tâches de soins et d'éducation. De cette manière, les parents ne sont plus obligés de parvenir, après coup et en cours de route, à une répartition (souvent inégale) de ces tâches. Une répartition des tâches de soins convenue au préalable peut être dissociée davantage du régime de résidence. Ainsi, les parents peuvent prendre en charge ou poursuivre certaines tâches, même lorsque l'enfant ne réside pas chez eux. On peut ainsi assurer une certaine continuité dans la répartition des tâches,

scheiding. Het zet ouders aan om op een creatieve manier de zorg voor hun kind verder te zetten en hun verantwoordelijkheid samen op te nemen⁹.

Een ander aspect waarover ouders uitgenodigd worden om na te denken, is de uitwisseling van informatie over gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de minderjarige kinderen. Hiermee worden ouders gestimuleerd om een minimale vorm van conflictloze communicatie met elkaar te hebben. Een stap verder is dat ouders er ook voor kiezen om een van beiden te belasten met specifieke beslissingen die hij of zij alleen mag treffen of dat de beslissing afhangt van bij welke ouder het kind verblijft of dat een gezamenlijke beslissing geldend is ongeacht waar het kind verblijft. Op die manier worden conflicten vermeden van het soort dat de ene ouder eenzijdig beslissingen neemt terwijl de andere ouder recht op inspraak wil.¹⁰

Ten slotte wordt ook bepaald dat er een regeling met betrekking tot eventuele geschillen inzake de uitlegging en de uitvoering van het ouderschapsplan uitgewerkt moet worden. Daarbij moet voorrang aan de bemiddeling worden gegeven.

Er wordt ook voorzien dat melding wordt gemaakt in het plan hoe de kinderen betrokken zijn bij het opstellen van het ouderschapsplan. Dit is in overeenstemming met artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind dat de betrokkenheid van een minderjarig kind in het besluitvormingsproces over een aangelegenheid die hem aangaat, garandeert.

In de derde paragraaf wordt de homologatie van het ouderschapsplan geregeld. In echtscheidingsprocedures wordt het voorgelegde ouderschapsplan gehomologeerd alvorens de echtscheiding uitgesproken kan worden. Ingeval er in de procedure van echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting er geen overeenstemming bereikt kan worden tussen de ouders over één of meerdere punten die in het plan dienen te worden opgenomen dan doet de rechtbank eerst uitspraak over deze punten, vooraleer hij de echtscheiding uitspreekt. De indieners hebben hiermee niet de bedoeling de echtscheidingsprocedure te verlengen, maar wel de partijen aan te zetten om na te denken over de gevolgen van de echtscheiding voor hun kinderen en dit in het belang van deze kinderen.

Omdat de ouders ook ingeval van de beëindiging van een wettelijke of feitelijke samenwoning, of in de andere gevallen dat zij niet samenleven maar op grond van artikel 374 van het

en fonction de la situation antérieure au divorce. Cela incite les parents à poursuivre de façon créative la prise en charge de leur enfant et à assumer leurs responsabilités de concert⁹.

Un autre aspect sur lequel les parents sont invités à réfléchir, est l'échange d'informations sur des matières importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants mineurs. Les parents sont ainsi stimulés à avoir entre eux une forme minimale de communication non conflictuelle. L'étape suivante est que les parents choisissent également de charger l'un des deux de décisions spécifiques qu'il ou elle peut prendre ou que la décision dépend du parent chez qui l'enfant réside ou encore qu'une décision commune est valide quel que soit le lieu de résidence de l'enfant. On évitera de cette manière des conflits où l'un des parents prend unilatéralement des décisions alors que l'autre parent réclame le droit de participer aux décisions.¹⁰

Enfin, il est également prévu qu'une réglementation doit être élaborée concernant d'éventuels différends relatifs à l'interprétation et à l'exécution du plan de parentalité. À cet égard, la priorité doit être accordée à la médiation.

Il est également prévu qu'il doit être fait mention de la manière dont les enfants ont été associés à l'élaboration du plan de parentalité. Cette disposition est conforme à l'article 12 de la Convention internationale des droits de l'enfant, qui garantit la participation de l'enfant mineur au processus de décision concernant une question qui l'intéresse.

Le paragraphe 3 règle l'homologation du plan de parentalité. Dans les procédures de divorce, le plan de parentalité présenté est homologué avant que le divorce ne puisse être prononcé. À défaut d'accord entre les parents, dans le cadre d'une procédure de divorce pour cause de désunion irrémédiable, sur un ou plusieurs points devant être repris dans le plan de parentalité, le tribunal statue d'abord sur lesdits points avant de prononcer le divorce. Nous n'entendons pas allonger ainsi la procédure de divorce, mais bien inciter les parties à réfléchir aux conséquences du divorce pour leurs enfants, et ce, dans l'intérêt de ces enfants.

Dès lors que les parents sont également tenus d'élaborer un plan de parentalité en cas de cessation d'une cohabitation légale ou de fait ou dans tous les autres cas où ils

⁹ K. BASTAITS, e.a., p. 23.

¹⁰ K. BASTAITS, e.a., p. 24.

⁹ K. BASTAITS, e.a., p. 23.

¹⁰ K. BASTAITS, e.a., p. 24.

Burgerlijk Wetboek gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, een ouderschapsplan dienen op te stellen, regelt deze paragraaf ook de homologatie van het ouderschapsplan in de voornoemde gevallen. Wat het beëindigen van de wettelijke samenwoning betreft, bepaalt artikel 1476, § 2 van het Burgerlijk Wetboek voortaan dat bij de verklaring een gehomologeerd ouderschapsplan van hoogstens zes maanden oud moet worden gevoegd. De ouders die hun wettelijk samenwonen wensen te beëindigen zullen dus via deze procedure hun ouderschapsplan moeten laten homologeren. Ook hier wordt de mogelijkheid voorzien om in de gevallen de ouders niet over alle punten uit het ouderschapsplan overeenstemming konden bereiken, de rechter uitspraak te laten doen over deze punten. Met deze uitspraak zal in voorkomend geval een verklaring tot beëindiging van het wettelijk samenwonen kunnen worden afgelegd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

In de gevallen van een beëindiging van een feitelijke samenwoning of indien de ouders nooit samen hebben gewoond, kunnen zij ook hun ouderschapsplan ter homologatie voorleggen. Dit is van belang omdat zij later bij eventuele geschillen slechts een uitspraak kunnen krijgen over hun vorderingen met betrekking tot hun minderjarige kinderen na voorlegging van een ouderschapsplan. Zij hebben wel de mogelijkheid op het moment van het voorleggen van hun geschil, ook het ouderschapsplan te laten homologeren, dan wel een uitspraak te vragen over de punten in het ouderschapsplan waarover de ouders geen overeenstemming hebben bereikt.

Het ouderschapsplan mag allerm minst een statisch document zijn. Het is belangrijk dat ouders waar mogelijk de nodige ruimte voorzien om bij de uitoefening van het ouderschapsplan voldoende rekening te kunnen houden met de wijzigende omstandigheden naarmate de kinderen ouder worden of met andere ontwikkelingen die zich in de leefsituatie van de kinderen of een van de ouders voordoet. Het ouderschapsplan moet zo veel als mogelijk kunnen meegroeien met deze veranderende omstandigheden. Daarom voorziet § 4 van artikel 1253ter/6-1 dat omwille van veranderende omstandigheden een gewijzigd ouderschapsplan ter homologatie voorgelegd kan worden mits wederzijdse instemming van de ouders. Ook wordt het mogelijk dat ingeval van nieuwe omstandigheden die – buiten hun wil – de toestand van de ouders of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, op verzoek van een van beide ouders afspraken kunnen gewijzigd worden door de rechtbank.

Art. 8

Naar aanleiding van de invoering van het ouderschapsplan, past artikel 8 van dit amendement artikel 1254 van het

ne cohabitent pas mais exercent conjointement l'autorité parentale sur la base de l'article 374 du Code civil, ce paragraphe règle également l'homologation du plan de parentalité dans les cas précités. En ce qui concerne la cessation de la cohabitation légale, l'article 1476, § 2, du Code civil dispose désormais qu'un plan de parentalité homologué datant au maximum de six mois doit être joint à la déclaration. Les parents qui souhaitent mettre fin à leur cohabitation légale devront donc faire homologuer leur plan de parentalité par la voie de cette procédure. Si les parents ne parviennent pas à s'entendre sur tous les points du plan de parentalité, il est également prévu en l'occurrence de permettre au juge de statuer sur ces points. Le cas échéant, ce jugement permettra de déposer une déclaration de cessation de la cohabitation commune auprès de l'officier de l'état civil.

Les parents qui ont cessé leur cohabitation de fait ou n'ont jamais vécu ensemble peuvent également soumettre leur plan de parentalité en vue de son homologation. Ce point est important car, plus tard, en cas de litige éventuel, les parents ne pourront obtenir une décision sur leurs demandes concernant leurs enfants mineurs qu'après avoir soumis un plan de parentalité. Ils pourront également faire homologuer leur plan au moment où ils soumettront leur litige, ou demander qu'il soit statué sur les points dudit plan à propos desquels les parents ne se sont pas mis d'accord.

Le plan de parentalité ne peut pas non plus être un document statique. Il importe que les parents prévoient, dans la mesure du possible, une marge suffisante pour que l'application du plan prenne en compte les changements intervenant dans les circonstances de vie de leurs enfants selon l'âge de ces derniers, ou d'autres changements intervenant dans les circonstances de vie des enfants ou de l'un de leurs parents. Le plan de parentalité doit pouvoir évoluer, dans la mesure du possible, au même rythme que les conditions de vie. C'est pourquoi le § 4 de l'article 1253ter/6-1 dispose qu'un plan de parentalité modifié peut être soumis pour homologation, moyennant l'accord réciproque des parents, en cas de changement des conditions de vie. De plus, lorsque des circonstances nouvelles – et indépendantes de la volonté des parties – modifient sensiblement la situation des parents ou celle des enfants, les conventions peuvent être revues à la demande d'un des deux parents.

Art. 8

Suite à l'introduction du plan de parentalité, l'article 8 du présent amendement modifie l'article 1254 du Code judiciaire

Gerechtelijk Wetboek aan met betrekking tot de procedure van echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.

Er wordt voorzien dat bij de gedinginleidende akte een ouderschapsplan wordt toegevoegd, waarin de afspraken worden opgenomen die zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding zullen gelden met betrekking tot de gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten.

Indien er geen consensus bestaat tussen de ouders over een of meerdere punten van het ouderschapsplan, dienen de ouders dit bij de gedinginleidende akte te vermelden. Naargelang de echtscheidingsprocedure op gezamenlijk of op eenzijdig verzoek wordt aangevat, vermelden beiden dan wel de verzoekende echtgenoot hun voorstellen over de aspecten van het ouderschapsplan waarrond er geen consensus is bereikt. Deze voorstellen kunnen ook voorlopige maatregelen inhouden. De afwezigheid van overeenstemming over een van deze punten of alle punten mag de echtscheiding niet blokkeren. Wanneer er geen consensus bereikt kan worden tussen de ouders over een of meerdere punten, doet de rechtbank hierover uitspraak, alvorens de echtscheiding kan worden uitgesproken.

Art. 9

Dit artikel voert in artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek de verplichting in het ouderschapsplan toe te voegen aan de overeenkomst die de echtscheiding door onderlinge overeenstemming voorafgaat. Concreet komt het erop neer dat naast de afspraken die nu reeds deel uitmaken van de overeenkomst drie aspecten erbij komen, met name de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven, de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van hun gemeenschappelijke kinderen en de afspraken over de bemiddeling ingeval er een geschil zou rijzen omtrent de uitlegging en de uitvoering van al deze regelingen.

De verschillende afspraken worden vastgelegd voor zowel de proeftijd als voor de periode na de echtscheiding.

Art. 10

In artikel 10 wordt een overgangsbepaling ingevoegd om de toepassing van dit wetsvoorstel in de tijd te regelen. Het is in het belang van de rechtszekerheid dat de bestaande regelingen en overeenkomsten die tussen ouders van kinderen gesloten werden in het verleden kunnen blijven verder lopen.

en ce qui concerne la procédure de divorce pour désunion irrémédiable.

Il prévoit de joindre à l'acte introductif d'instance un plan de parentalité reprenant les conventions applicables tant durant la procédure de divorce qu'après le divorce en ce qui concerne les enfants communs des époux.

S'il n'y a pas de consensus entre les parents sur un ou plusieurs points du plan de parentalité, les parents doivent le mentionner dans l'acte introductif d'instance. Selon que la procédure de divorce est intentée sur requête conjointe ou unilatérale, les deux conjoints ou le conjoint requérant mentionne leurs propositions sur les aspects du plan de parentalité au sujet desquels il existe des divergences de vues. Ces propositions peuvent aussi contenir des mesures provisoires. L'absence de consensus sur l'un de ces points ou sur tous les points ne peut pas bloquer le divorce. Lorsqu'un consensus ne peut être atteint entre les parents sur un ou plusieurs points, le tribunal se prononce sur ceux-ci avant que le divorce puisse être prononcé.

Art. 9

Cet article instaure dans l'article 1288 du Code judiciaire l'obligation de joindre le plan de parentalité à la convention qui précède le divorce par consentement mutuel. Concrètement, cela signifie que trois aspects viennent s'ajouter aux accords qui font dès à présent partie de la convention, à savoir la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives, la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine de leurs enfants communs et les modalités en matière de médiation en cas de litige concernant l'interprétation et l'exécution de toutes ces règles.

Les différentes modalités sont fixées tant pour la période d'essai que pour la période après le divorce.

Art. 10

L'article 10 insère une disposition transitoire afin de régler l'application de cette proposition de loi dans le temps. Il est dans l'intérêt de la sécurité juridique que les accords et conventions qui ont été conclus par le passé entre les parents d'enfants puissent continuer à être appliqués.

Daarom wordt het ouderschapsplan verplicht voor de scheidingen die zich voordoen na de inwerkingtreding van de wet (zowel in de gevallen van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, als in het geval van de beëindiging van het wettelijk of het feitelijk samenwonen) alsook voor de kinderen van ouders die niet samenleven maar gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, die geboren zijn na de inwerkingtreding van de wet.

Ouders die niet samenleven en overeenkomstig artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen en die nog niet gebonden zijn door een rechterlijke uitspraak of een door de rechter gehomologeerde overeenkomst met betrekking tot hun gezamenlijke minderjarige kinderen, hebben ook de mogelijkheid om een ouderschapsplan op te stellen, dat zij indien gewenst ter homologatie aan de familierechtbank kunnen voorleggen, overeenkomstig het nieuwe artikel 1253ter/6-1, § 3 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 11

Dit artikel bepaalt dat het wetsvoorstel in werking treedt de eerste dag van de zesde maand na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Sonja Becq (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)

C'est pourquoi le plan de parentalité devient obligatoire pour les divorces qui interviennent après l'entrée en vigueur de la loi (tant en cas de divorce et de séparation de corps qu'en cas de fin de la cohabitation légale ou de fait) ainsi que pour les enfants de parents ne vivant pas ensemble mais exerçant conjointement l'autorité parentale qui sont nés après l'entrée en vigueur de la loi.

Les parents qui ne vivent pas ensemble et qui exercent conjointement l'autorité parentale conformément à l'article 374 du Code civil et qui ne sont pas encore liés par un jugement ou par une convention homologuée par le juge concernant leurs enfants mineurs communs ont aussi la possibilité d'établir un plan de parentalité qu'ils peuvent soumettre, s'ils le souhaitent, à homologation du tribunal de la famille, conformément au nouvel article 1253ter/6-1, § 3, du Code judiciaire.

Art. 11

Cet article dispose que la proposition de loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

28 -06- 2017

61765/21✓

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERSCHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 juni 2017

20 juin 2017

WETSVOORSTEL

PROPOSITION DE LOI

tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheidingmodifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce

AMENDEMENTEN

AMENDEMENTS

Zie:

Doc 54 0066/ (B.Z. 2014):

001: Wetsvoorstel van mevrouw Becq c.s.
002 en 003: Addenda.
004: Toevoeging indiener.

Voir:

Doc 54 0066/ (S.E. 2014):

001: Proposition de loi de Mme Becq et consorts.
002 et 003: Addenda.
004: Ajout auteur.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

BUITENGEWONE ZITTING 2014

14 juli 2014

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheiding**

(ingediend door mevrouw Sonja Becq c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE 2014

14 juillet 2014

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce**

(déposée par Mme Sonja Becq et consorts)

SAMENVATTING

Bij echtscheiding op basis van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk worden de partners momenteel niet gestimuleerd om na te denken over de gevolgen voor de kinderen. Daarom het voorstel om een ouderschapsplan op te leggen op het moment van het verzoek tot echtscheiding. Bij gebrek aan overeenstemming over alle punten in het ouderschapsplan, kan de rechter uitspraak doen over de punten waarover geen overeenstemming werd bereikt.

Het ouderschapsplan omvat afspraken die nog niet vermeld staan in de voorafgaande overeenkomst bij echtscheiding door onderlinge toestemming. Ook hier worden deze afspraken toegevoegd.

RÉSUMÉ

En cas de divorce pour cause de désunion irrémédiable des époux, les partenaires ne sont pas incités, pour l'instant, à songer aux conséquences pour leurs enfants. C'est pourquoi il est proposé d'imposer un plan de parentalité au moment de la demande de divorce. Faute d'accord sur tous les points du plan de parentalité, le juge peut se prononcer sur les points à propos desquels aucun accord n'a été conclu.

Le plan de parentalité contient des accords qui ne sont pas encore mentionnés dans la convention préalable conclue en cas de divorce par consentement mutuel. Ces accords sont également ajoutés en l'occurrence.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
 QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
 CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
 CRABV: Beknopt Verslag
 CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN: Plenum
 COM: Commissievergadering
 MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
 QRVA: Questions et Réponses écrites
 CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
 CRABV: Compte Rendu Analytique
 CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)

PLEN: Séance plénière
 COM: Réunion de commission
 MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.dekamer.be
 e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.lachambre.be
 courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel neemt de tekst over van voorstel DOC 53 2595/001.

Het aantal *echtscheidingen* is sterk gestegen¹ maar is de laatste jaren gestabiliseerd. Uit een analyse door het CBGS² van de bevolkingsstatistieken tot 2003 blijkt dat 15 % van de huwelijken uit het jaar 1960 uiteindelijk zijn misgelopen. In die periode vonden huwelijken overigens overwegend op jonge leeftijd plaats. Voor huwelijken die in de jaren 1970 en 1980 plaatsvonden zijn inmiddels 1 op 5 ontbonden. Er werd in die periode ook pas op latere leeftijd gehuwd. De huwelijksduur verkort daarenboven. Van de paren die in de jaren 1990 huwden zal ten slotte, na een nog kortere huwelijksduur, 1 op 4 huwelijken worden ontbonden. Opvallend daarbij is dat vooral echtparen met kinderen ervoor kiezen om uit de echt te scheiden door onderlinge toestemming³.

Uit studies van 2007 blijkt dat anno 2007 60 % van de huwelijken die in 1995 werden afgesloten uitmondten in een echtscheiding⁴. Studies uit 2011 bevestigen de tendens dat het huwelijk fel aan *stabiliteit* heeft ingeboet. Van de huwelijken uit 1970, 1975, 1980 en 1985 is er binnen 20 jaar respectievelijk 18 %, 22 %, 27 % en 29 % ontbonden. De stijging is nog sterker als de situatie na 10 jaar wordt bekeken. Niet meer 8 % van de gehuwden (in 1970) maar 22 % van de gehuwden (in 1997) is na 10 jaar niet meer samen. Het aantal huwelijken dat minder dan 5 jaar stand houden, neemt gestaag toe. Van de huwelijken afgesloten in 2002 was er in 2007 al 12 % wettelijk ontbonden. België blijkt overigens een Europese koploper te zijn in 2008 met maar liefst 3,3 echtscheidingen per 1000 inwoners. In 2007 bleek dat 31 % van de gescheiden mannen en 14 % van de gescheiden vrouwen ongehuwd samen met een partner wonen⁵.

¹ In 2000 waren er 27 002 echtscheidingen. In 2004 waren dat er reeds 31 405. Een piek werd bereikt in 2008 met 35 366 echtscheidingen. Dat aantal daalde terug in 2010 tot 28 903 echtscheidingen.

² Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie — Vlaamse Wetenschappelijke Instelling, www.cbgs.be.

³ M. CORIJN, "De evolutie van het aantal echtscheidingen in België in de periode 1970-2003", *EJ* 2005, (154) 154-155.

⁴ R. BULCKENS, D. MORTELMANS, M.-T. CASMAN en C. SIMAYS, *Families in beweging, een gezinsbeleid op maat?*, Brussel, Luc Pire Uitgeverij, 2007, 25 en de aldaar aangehaalde verwijzingen.

⁵ M. CORIJN (2011), *De (in)stabiliteit van huwelijken in België*, SVR-Webartikel 2011/5, Studiedienst van de Vlaamse Regering, D/2011/3241/020.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition reprend le texte de la proposition DOC 53 2595/001.

Le nombre de divorces a fortement augmenté,¹ mais s'est stabilisé ces dernières années. Il ressort d'une analyse par le CBGS² des statistiques démographiques jusqu'en 2003 que 15 % des mariages conclus en 1960 ont finalement débouché sur un divorce. Au cours de cette période, on se mariait d'ailleurs souvent très jeune. En ce qui concerne les mariages ayant eu lieu dans les années 1970 et 1980, un sur cinq ont entre-temps été dissous. Au cours de cette période, on se mariait plus tard. En outre, les mariages duraient moins longtemps. Enfin, en ce qui concerne les couples qui se sont mariés dans les années 1990, un mariage sur quatre a été dissous, au bout d'une période encore plus courte. Il est frappant de constater, à cet égard, que ce sont surtout les couples avec enfants qui décident de divorcer par consentement mutuel³.

Des études réalisées en 2007 révèlent que cette année-là, 60 % des mariages conclus en 1995 se sont soldés par un divorce⁴. Des études de 2011 confirment la tendance selon laquelle le mariage a beaucoup perdu en stabilité. En vingt ans, les mariages conclus en 1970, 1975, 1980 et 1985, ont été dissous dans, respectivement, 18 %, 22 %, 27 % et 29 % des cas. Cette hausse est encore plus marquée si l'on examine la situation après 10 ans. Ce ne sont plus 8 % (en 1970), mais 22 % des personnes mariées (en 1997) qui se séparent après 10 ans. Le nombre de mariages qui se brisent durant les cinq premières années augmente sans cesse. Sur l'ensemble des mariages conclus en 2002, 12 % étaient déjà légalement dissous en 2007. La Belgique se plaçait d'ailleurs en tête du peloton européen en 2008, avec quelque 3,3 divorces pour 1000 habitants. En 2007, il est apparu que 31 % des hommes séparés et 14 % des femmes séparées cohabitaient avec un partenaire⁵.

¹ En 2000, il y a eu 27 002 divorces. En 2004, leur nombre s'élevait déjà à 31 405. Un pic a été atteint en 2008 avec 35 366 divorces. Ce nombre a baissé en 2010 pour atteindre 28 903 divorces.

² Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie — Établissement scientifique flamand, www.cbgs.be.

³ M. CORIJN, "De evolutie van het aantal echtscheidingen in België in de periode 1970-2003", *EJ* 2005, (154) 154-155.

⁴ R. BULCKENS, D. MORTELMANS, M.-T. CASMAN et C. SIMAYS, *Familles plurielles, politique familiale sur mesure?*, Bruxelles, Éditions Luc Pire, 2007, 25 et les références citées.

⁵ M. CORIJN (2011), *De (in)stabiliteit van huwelijken in België*, SVR-Webartikel 2011/5, Service d'étude du gouvernement flamand, D/2011/3241/020.

Bij een scheiding zijn vaak kinderen betrokken. Naar schatting 20 tot 25 % van de kinderen in Vlaanderen maakt een scheiding of echtscheiding van de ouders mee⁶. Volgens de statistieken bedroeg het aantal kinderen ten laste op het tijdstip van de echtscheiding in 2008 maar liefst 12 432 op een totaal van 35 366 echtscheidingen. In 2009 bedroeg dit aantal 10 860 op 32 606 echtscheidingen. In 2010 waren dit 9 909 kinderen op een totaal van 28 903 echtscheidingen⁷.

Voorts wordt vastgesteld dat er steeds minder uit de echt gescheiden wordt door onderlinge toestemming. In 2008 bedroeg het aantal echtscheidingen door onderlinge toestemming 55,41 % van het totale aantal⁸. In 2010 was dit nog slechts 50,95 %⁹. De wet van 5 april 2011 die de verplichte persoonlijke verschijning in het kader van een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk afschafte, zal deze tendens ongetwijfeld nog versterken.

In het raam van een echtscheiding onherstelbare ontwrichting (EOO) worden mensen niet gestimuleerd om na te denken over de gevolgen van een echtscheiding zoals dat het geval is bij een echtscheiding op grond van onderlinge toestemming. De wet legt de klemtoon op de snelheid van het echtscheidingsproces, maar niet op de kwaliteit. Onderzoek toont nochtans aan dat een echtscheiding met alle versnelde procedures nog even lang duurt als vroeger (SiV-studie)¹⁰. Het gevecht werd verplaatst van de echtscheiding naar de gevolgen er van. Vaak zijn de kinderen hiervan de dupe. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk kan zelfs uitgesproken worden nog vóór dat er enige maatregel over de kinderen werd getroffen. Er kan bezwaarlijk nog sprake zijn van ‘voorlopige maatregelen’ tijdens de echtscheidingsprocedure.

Uit de echt scheiden heeft niet enkel gevolgen voor de echtgenoten, maar ook en vooral voor de kinderen. Verantwoordelijk uit de echt scheiden impliceert dat er ook nagedacht wordt over de gevolgen van de echtscheiding voor die kinderen. In het raam van een echtscheiding is het voor kinderen belangrijk dat ze

Des enfants sont souvent impliqués dans un divorce. Selon les estimations, 20 à 25 % des enfants sont confrontés, en Flandre, à une séparation ou à un divorce de leurs parents⁶. Selon les statistiques, le nombre d'enfants à charge au moment du divorce s'élevait, en 2008, à 12 432 pour un total de 35 366 divorces. En 2009, ce nombre était de 10 860 pour un total de 32 606 divorces, contre 9 909 pour un total de 28 903 divorces en 2010⁷.

On constate, en outre, une baisse constante des divorces par consentement mutuel. En 2008, le nombre de divorces par consentement mutuel représentait 55,41 % du nombre total de divorces⁸. En 2010, ce chiffre n'était plus que de 50,95 %⁹. Il ne fait aucun doute que la loi du 5 avril 2011 qui a mis fin à la comparution personnelle obligatoire dans le cadre d'un divorce pour cause de désunion irrémédiable, renforcera encore cette tendance.

Dans le cadre d'un divorce pour cause de désunion irrémédiable (DDI), les époux ne sont pas stimulés à réfléchir aux conséquences du divorce, comme c'est le cas lors d'un divorce par consentement mutuel. La loi met l'accent sur la rapidité de la procédure de divorce, mais pas sur la qualité. Des enquêtes montrent pourtant qu'en dépit de toutes les procédures accélérées, un divorce dure encore aussi longtemps qu'auparavant (étude SiV)¹⁰. La confrontation s'est déplacée du divorce vers ses conséquences. Souvent, les enfants en font les frais. Le divorce pour cause de désunion irrémédiable des époux peut même être prononcé avant que la moindre mesure n'ait été prise à propos des enfants. On peut encore difficilement parler de “mesures provisoires” au cours de la procédure de divorce.

Divorcer a des conséquences non seulement pour les conjoints, mais aussi et surtout pour les enfants. Divorcer de façon responsable implique de réfléchir aux conséquences du divorce pour les enfants. Dans le cadre d'un divorce, il est important pour les enfants de sentir que leurs parents continuent à se préoccuper

⁶ E. LODEWIJCKX, *Kinderen en scheiding van de ouders: een demografische schets*, Uit het onderzoek, 30 september 2005.

⁷ Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie — Thematische Directie Samenleving.

⁸ FOD Justitie, Vast Bureau Statistiek en Werklastmeting, *De jaarlijkse statistieken van de hoven en rechtbanken, Rechtbanken van eerste aanleg, burgerlijke griffies*, Jaar 2008, p. 44.

⁹ FOD Justitie, Vast Bureau Statistiek en Werklastmeting, *De jaarlijkse statistieken van de hoven en rechtbanken, Rechtbanken van eerste aanleg, burgerlijke griffies*, Jaar 2010, p. 45.

¹⁰ V. BEEL, “Scheiding sleept nog even lang aan. Groot onderzoek naar de gevolgen van echtscheiding”, *De Standaard* 25 februari 2011.

⁶ E. LODEWIJCKX, *Kinderen en scheiding van de ouders: een demografische schets*, Uit het onderzoek, 30 septembre 2005.

⁷ Direction générale Statistique et Information économique — Direction thématique Société.

⁸ SPF Justice, Bureau Permanent Statistiques et Mesure de la charge de travail, *Les statistiques annuelles des cours et tribunaux, Tribunaux de première instance, greffes civils*, Année 2008, p. 44.

⁹ SPF Justice, Bureau Permanent Statistiques et Mesure de la charge de travail, *Les statistiques annuelles des cours et tribunaux, Tribunaux de première instance, greffes civils*, Année 2010, p. 45.

¹⁰ V. BEEL, “Scheiding sleept nog even lang aan. Groot onderzoek naar de gevolgen van echtscheiding”, *De Standaard* 25 février 2011.

voelen dat ouders over hun bekommerd blijven. Recent IPOS-onderzoek¹¹ wijst uit dat het in het belang van het kind is dat er over de gevolgen voor hen wordt nagedacht en dat zij zich betrokken weten, geïnformeerd en beluisterd worden. In die mate is de invoering van een “ouderschapsplan” in het verloop van een echtscheidings-procedure een goede aanzet om ouders, ook in moeilijke emotionele omstandigheden, blijvend aan te zetten om na te denken over de concrete gevolgen en regelingen voor de kinderen.

Wij leiden de noodzaak om een ouderschapsplan in te voeren af uit vaststellingen en studies: men is vandaag zeer snel uit de echt gescheiden zonder vooraf iets te regelen¹², met tot gevolg dat de kwetsbare partner en de kinderen daarvan de dupe worden. Snelheid is één factor, maar de kwaliteit van het echtscheidingsproces waarin over een goede regeling van de gevolgen van de scheiding wordt nagedacht is van nog meer belang. Het is niet de bedoeling om extra procedurele obstakels in het echtscheidingsproces in te voeren, maar om mensen aan te zetten na te denken over de regeling van de gevolgen.

Vertrekkend vanuit Nederlandse¹³ en Belgische ervaringen in het kader van ouderschaps-bemiddeling¹⁴, voert dit wetsvoorstel de verplichting in om een ouderschapsplan bij het verzoekschrift tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (EOO) te voegen, echter zonder dat de ontvankelijkheid van de echtscheiding zelf in het gedrang wordt gebracht. Wij vinden het belangrijk dat ouders die uit de echt scheiden nadenken over de gevolgen die de echtscheiding met zich meebrengt voor de kinderen. Ouders blijven ook ouders na een echtscheiding. In het belang van de betrokken kinderen willen wij aanzetten tot verantwoordelijk gedrag. De kinderen moeten er bij een echtscheiding iets toe doen. Belangrijk is ook

de leur sort. Une enquête récente de l'IPOS¹¹ montre qu'il y va de l'intérêt de l'enfant que l'on réfléchisse aux conséquences du divorce pour lui et qu'il se sache concerné, informé et écouté. Par conséquent, l'introduction d'un “plan de parentalité” dans le déroulement d'une procédure de divorce est une bonne mesure pour continuer à inciter les parents, y compris dans un contexte émotionnel difficile, à réfléchir aux conséquences et dispositions concrètes pour les enfants.

Une série de constats et d'études nous amènent à conclure à la nécessité d'instaurer un plan de parentalité: aujourd'hui, on divorce en effet très vite, sans avoir réglé préalablement quoi que ce soit¹², avec pour conséquence que le partenaire vulnérable et les enfants en sont les victimes. Si la rapidité est un des facteurs à prendre en compte, la qualité de la procédure de divorce, au cours de laquelle on réfléchit à un bon règlement des conséquences de ce divorce, revêt une plus grande importance encore. L'intention n'est pas de mettre en place des obstacles procéduraux supplémentaires mais d'inciter les gens à réfléchir aux conséquences.

S'inspirant des expériences néerlandaises¹³ et belges en matière de médiation parentale¹⁴, la présente proposition de loi vise à instaurer l'obligation de joindre un plan de parentalité à la requête en divorce pour désunion irrémédiable, sans toutefois que la recevabilité de la demande en divorce même en soit affectée. Il nous semble important que les parents qui décident de divorcer réfléchissent aux implications d'une telle décision pour leurs enfants. Même après le divorce, les parents restent des parents. Nous voulons les inciter à adopter un comportement responsable, dans l'intérêt de leurs enfants. Les enfants doivent être pris en compte lorsque leurs parents divorcent. Il est par ailleurs essentiel de souligner l'implication des enfants mineurs dans le

¹¹ IPOS-onderzoek, “*Is er een goede manier om te scheiden?*” Resultaten groot scheidingsonderzoek in Vlaanderen bekend gemaakt, 30 september 2011, www.scheidingsonderzoek.be.

¹² Volgens verslag van de hoorzittingen bij het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de procedure inzake echtscheiding betreft, *Parl. St.* Kamer 2009-2010, nr. 52K1517/006, 36 en 38.

¹³ Zie voor een voorbeeld van een ouderschapsplan in Nederland: www.stoppenendoorgaan.nl.

¹⁴ Zie K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, “Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?”, *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 6. De ouderschapsovereenkomst wordt in het kader van ouderschapsbemiddeling aan ex-partners aangereikt als instrument om afspraken te maken over gezamenlijk ouderschap na scheiding.

¹¹ Enquête IPOS, “*Is er een goede manier om te scheiden?*” Resultaten groot scheidingsonderzoek in Vlaanderen bekend gemaakt, 30 septembre 2011, www.scheidingsonderzoek.be.

¹² Selon le rapport des auditions organisées dans le cadre de la proposition de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la procédure de divorce, *Doc. Parl.*, Chambre 2009-2010, n° 52K1517/006, 36 et 38.

¹³ Pour un exemple de plan de parentalité aux Pays-Bas, voir: www.stoppenendoorgaan.nl.

¹⁴ Voir K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, “Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?”, *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 6. Dans le cadre de la médiation parentale, le contrat parental est proposé aux ex-époux comme un outil leur permettant de s'entendre sur les modalités de la parentalité conjointe après divorce.

de betrokkenheid van de minderjarige kinderen bij het besluitvormingsproces te beklemtonen. Voor de familie-rechtbank wordt dit weldra uniform geregeld¹⁵.

De invoering van een ouderschapsplan beoogt ook een stimulans te zijn voor minnelijke schikkingen en bemiddeling in familie zaken. Onderzoek toont aan dat mensen in bemiddeling tevredener zijn met hun regelingen wat op zijn beurt belangrijk is voor hun levenskwaliteit¹⁶. Overeengekomen regelingen worden ook beter nageleefd¹⁷. Door echtgenoten te verplichten een ouderschapsplan op te stellen, worden zij aangezet om in bemiddeling te gaan dan wel om een minnelijke schikking te treffen.

De regeling die overeengekomen wordt in het ouderschapsplan kan naar analogie van de regeling die geldt bij een echtscheiding door onderlinge toestemming herzien worden in geval van nieuwe omstandigheden (art. 1288, tweede lid, Ger.W.).

In het kader van een echtscheiding op grond van onderlinge toestemming verplicht artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek de echtgenoten reeds om in de familierechtelijke overeenkomst, die bij het verzoekschrift tot echtscheiding gevoegd moet worden, een aantal regelingen op te nemen met betrekking tot de minderjarige en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Deze regelingen zijn met name:

1° het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact bedoeld in artikel 374, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek;

2° de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen.

De regelingen in het Belgische recht zijn beperkt tot verblijf, ouderlijk gezag en onderhoudsgeld. Onderzoek toont aan dat het ook wenselijk is dat uit de echt scheidende echtgenoten nadenken over de concrete taakverdeling en informatieplicht zoals dit het geval is in het

processus décisionnel. Une réglementation uniforme s'appliquera bientôt en la matière devant le tribunal de la famille¹⁵.

L'instauration d'un plan de parentalité vise également à stimuler les accords amiables et la médiation en matière familiale. Des études montrent que les personnes qui ont participé à une médiation sont plus satisfaites des arrangements obtenus, ce qui est important pour leur qualité de vie¹⁶. Les dispositions convenues de commun accord sont aussi mieux respectées¹⁷. En obligeant les conjoints à établir un plan de parentalité, on les incite à entamer une médiation ou à conclure un accord amiable.

Par analogie avec la réglementation applicable en matière de divorce par consentement mutuel, les conventions conclues dans le cadre du plan de parentalité peuvent être reconsidérées lorsque des circonstances nouvelles surviennent (art. 1288, alinéa 2, du Code judiciaire).

Dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel, l'article 1288 du Code judiciaire impose déjà aux époux de prévoir, dans la convention réglant les aspects familiaux qui doit être jointe à la requête en divorce, certaines dispositions concernant les enfants mineurs non émancipés communs aux époux, les enfants adoptés par eux ainsi que les enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. Il s'agit des dispositions suivantes:

1° l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants et le droit aux relations personnelles visé à l'article 374, alinéa 4, du Code civil;

2° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants.

Les dispositions du droit belge se limitent au séjour, à l'autorité parentale et aux pension alimentaires. Or, des recherches indiquent qu'il est également souhaitable que les parents en instance de divorce réfléchissent à la répartition concrète des tâches et à leur obligation

¹⁵ Zie artikel 161 van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, dat een artikel 1004/1 in het Gerechtelijk Wetboek invoegt.

¹⁶ IPOS-onderzoek, *Is er een goede manier om te scheiden? Resultaten groot scheidingsonderzoek in Vlaanderen bekend gemaakt*, 30 september 2011, www.scheidingsonderzoek.be.

¹⁷ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 21-22.

¹⁵ Voir l'article 161 du projet de loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse, qui insère un article 1004/1 dans le Code judiciaire.

¹⁶ Étude IPOS, *Is er een goede manier om te scheiden? Resultaten groot scheidingsonderzoek in Vlaanderen bekend gemaakt*, 30 septembre 2011, www.scheidingsonderzoek.be.

¹⁷ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 21-22.

Nederlandse recht. In een aantal echtscheidingen door onderlinge toestemming (EOT) gebeurt dit overigens ook nu reeds. Onderzoek toont bovendien aan dat zaken die de wetgever al verplicht formeel vast te leggen, een betere uitkomst kennen dan zaken waarvoor de wetgever geen voorafgaandelijke afspraken verplicht. Maar liefst 25 % van alle gescheiden ouders spreken nooit over hun kind en ongeveer 45 % neemt nooit samen een beslissing met betrekking tot hun kind. Het samen spreken en beslissingen nemen over de kinderen is niet altijd vanzelfsprekend. Een formeel kader kan een minimale vorm van conflictloze communicatie over de kinderen stimuleren. Uit de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken blijkt dat de moeder het merendeel van de zorgtaken op zich neemt en de vader vooral de minder routineuze taken zoals uitstapjes maken en dergelijke. Ingeval ouders vooraf deze verdeling vastleggen, kunnen ouders bepaalde taken opnemen of verder zetten, ook wanneer het kind niet bij hen verblijft. Zo is het mogelijk dat er een zekere continuïteit in de taakverdeling, overeenkomstig de situatie vóór de echtscheiding bestaat¹⁸.

Voorts is het belangrijk om ook te anticiperen op de wijze waarop eventuele geschillen met betrekking tot de interpretatie en de uitvoering van het ouderschapsplan worden opgelost. Wij zijn van oordeel dat er in dat verband een belangrijke rol voor bemiddeling is weggelegd en dit naar analogie van de wet van 18 juli 2006 op het verblijfsco-ouderschap. Partijen moeten gestimuleerd worden om door middel van bemiddeling een einde te stellen aan hun geschil. Het IPOS-onderzoek toont aan dat de oplossing van het geschil door middel van bemiddeling de levenskwaliteit bevordert.

Koppels kunnen hiervoor terecht bij de bemiddelingsdiensten die door de gemeenschappen zijn opgericht zoals via de centra algemeen welzijnswerk langs Vlaamse kant, maar ook bij advocaten/notarissen-bemiddelaars.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 2

Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld met een paragraaf vier die één van de partijen toelaat de rechter te vragen om uitspraak te doen vóór de echtscheiding over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd

¹⁸ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 23-24.

d'information ainsi que le prévoit le droit néerlandais. Dans certains cas de divorce par consentement mutuel, c'est d'ailleurs déjà le cas aujourd'hui. Des recherches indiquent en outre que les questions que le législateur oblige déjà à trancher de façon formelle sont mieux réglées que celles pour lesquelles le législateur n'impose pas d'accord préalable. Pas moins de 25 % des parents qui divorcent ne parlent jamais de leur enfant tandis que près de 45 % d'entre eux ne prennent jamais ensemble les décisions concernant leur enfant. Il n'est pas toujours commode de se parler et de prendre ensemble des décisions concernant les enfants. Un cadre formel permet d'encourager un minimum de communication non conflictuelle à propos des enfants. Il ressort de la répartition des tâches familiales et éducatives que les mères prennent en charge la plupart des tâches familiales et que les pères se chargent surtout des tâches moins routinières telles que les sorties, etc. Si les parents établissent cette répartition au préalable, chaque parent peut prendre ou continuer à prendre en charge certaines tâches, y compris lorsque l'enfant ne réside pas chez lui.

Une certaine continuité par rapport à la situation qui prévalait avant le divorce peut ainsi être préservée dans la répartition des tâches¹⁸. Il est également important d'anticiper sur la façon de résoudre les litiges éventuels relatifs à l'interprétation et à l'exécution du plan de parentalité. Nous estimons que la médiation pourrait jouer un rôle important en la matière, par analogie avec la réglementation inscrite dans la loi du 18 juillet 2006 relative à l'hébergement égalitaire. Il faut inciter les parties à régler leur litige par voie de médiation. L'étude IPOS révèle que les personnes ayant opté pour la résolution du conflit par voie de médiation ont une meilleure qualité de vie.

Les couples peuvent faire appel à cet effet aux services de médiation créés par les Communautés - en Flandre, ils peuvent par exemple s'adresser aux *centra algemeen welzijnswerk* -, mais aussi à des avocats/notaires médiateurs.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

L'article 229 du Code civil est complété par un § 4, qui prévoit que l'une des parties peut demander au juge de statuer avant le divorce sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé. Cette demande peut être formulée oralement

¹⁸ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 23-24.

bereikt. Het verzoek kan zowel mondeling als schriftelijk gedaan worden uiterlijk tot op het tijdstip van de sluiting der debatten. De echtscheiding kan alsdan slechts uitgesproken worden ingeval duidelijkheid bestaat over alle maatregelen met betrekking tot de kinderen. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor het geval een echtgenoot dit verzoek kennelijk indient om de echtscheiding (tijdelijk) te blokkeren. In dat geval kan de rechter toch de echtscheiding uitspreken alvorens uitspraak te doen over de andere geschilpunten. Artikel 229, § 4, van het Burgerlijk Wetboek beoogt immers niet de persoonlijke belangen of de ruzies tussen echtgenoten te stimuleren, maar partijen aan te zetten na te denken over de gevolgen van de echtscheiding voor hun kinderen en dit in het belang van deze kinderen.

Art. 3

In artikel 1254, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek wordt de verplichting ingeschreven om bij de gedinleidendende akte een ouderschapsplan te voegen waarin de afspraken worden opgenomen die gelden zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd.

In dit ouderschapsplan worden in ieder geval afspraken opgenomen over:

1° de uitoefening van het ouderlijk gezag over de persoon en het beheer van de goederen van deze kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van deze kinderen;

5° de bijdrage van elk van de echtgenoten inzake het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten hen door hoofdstuk V van titel V van boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding;

ou par écrit, au plus tard à la date de la clôture des débats. Le divorce ne pourra alors être prononcé que lorsqu'une solution aura été dégagée en ce qui concerne l'ensemble des mesures relatives aux enfants. Une exception est prévue pour le cas où l'intention du conjoint qui introduit cette demande est manifestement de bloquer (temporairement) le divorce. Dans ce cas, le juge peut tout de même prononcer le divorce avant de statuer sur les autres points litigieux. En effet, l'objectif de l'article 229, § 4, du Code civil est non de stimuler les disputes entre époux ou la mise en avant des intérêts personnels, mais d'inciter les parties à réfléchir, dans l'intérêt de leurs enfants, aux implications qu'aura le divorce pour ces derniers.

Art. 3

Dans l'article 1254, § 1er, du Code judiciaire est inscrite l'obligation de joindre à l'acte introductif d'instance un plan de parentalité contenant les conventions qui s'appliquent, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce, à l'égard des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre.

Ce plan de parentalité contient en tout cas des conventions concernant:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de ces enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les époux conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont les époux s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine de ces enfants;

5° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

6° een bemiddelingsbeding, waarbij de echtgenoten zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van het ouderschapsplan eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting.

De regelingen opgesomd in 1°, 2° en 5° zijn reeds terug te vinden in de familierechtelijke overeenkomst die in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming moet opgesteld worden (art. 1288, eerste lid, 2°-3°, Ger.W.).

Teneinde partijen aan te zetten om ook over andere belangrijke afspraken over het kind na te denken, werden er twee regelingen aan toegevoegd. Een eerste aspect handelt over de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven. Dit kan naast een verdeling van deze taken inhouden dat alleen de moeder of alleen de vader alle zorg- en opvoedingstaken op zich neemt. Op die manier hoeven ouders dan niet meer achteraf en gaandeweg tot een (vaak ongelijke) verdeling van deze taken te komen. Een op voorhand overeengekomen verdeling van de zorgtaken kan meer los komen van de verblijfsregeling. Zo kunnen ouders bepaalde taken op zich nemen of verderzetten, ook wanneer het kind niet bij hen verblijft. Zo kan er een zekere continuïteit in de taakverdeling bestaan, overeenkomstig de situatie vóór de echtscheiding. Het zet ouders aan om op een creatieve manier de zorg voor hun kind verder te zetten en hun verantwoordelijkheid samen op te nemen¹⁹.

Een ander aspect waarover ouders uitgenodigd worden om na te denken, is de uitwisseling van informatie over gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de minderjarige kinderen. Hiermee worden ouders gestimuleerd om een minimale vorm van conflictloze communicatie over het kind met elkaar te hebben. Een stap verder is dat ouders ook ervoor kiezen om één van beiden te belasten met specifieke beslissingen die hij alleen mag treffen of dat de beslissing afhangt van bij welke ouder het kind verblijft of dat een gezamenlijke beslissing geldend is ongeacht waar het kind verblijft. Op die manier worden conflicten vermeden van het soort dat de ene ouder eenzijdig beslissingen neemt terwijl de andere ouder recht op inspraak wil²⁰.

Ten slotte wordt ook bepaald dat er een regeling met betrekking tot eventuele geschillen inzake de uitlegging

6° une clause de médiation, par laquelle les époux s'engagent à recourir à la médiation préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l'interprétation ou l'exécution du plan de parentalité pourrait susciter.

Les dispositions énumérées au 1°, 2° et 5° figurent déjà dans la convention réglant les aspects familiaux qui doit être établie dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel (art. 1288, alinéa 1er, 2°-3°, Code judiciaire).

Afin d'inciter les parties à réfléchir également à d'autres accords importants concernant l'enfant, deux dispositions ont été ajoutées. Un premier aspect concerne la façon dont les époux conçoivent les tâches familiales et éducatives. Cela peut impliquer, outre une répartition de ces tâches, que seule la mère ou seul le père prend en charge toutes les tâches familiales et éducatives. De cette manière, les parents ne doivent plus parvenir, par après et progressivement, à une répartition (souvent inégale) de ces tâches. Une répartition des tâches familiales convenue à l'avance peut être plus indépendante des modalités d'hébergement. Ainsi, les parents peuvent (continuer à) prendre en charge certaines tâches, même si l'enfant ne réside pas chez eux. Il peut dès lors y avoir une certaine continuité dans la répartition des tâches, en fonction de la situation précédant le divorce. Cela incite les parents à continuer à s'occuper de leur enfant de manière créative et à prendre ensemble leurs responsabilités¹⁹.

Un autre aspect auquel les parents sont invités à réfléchir est l'échange d'informations sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants mineurs. Les parents sont ainsi encouragés à avoir un minimum de communication non conflictuelle à propos de l'enfant. Un pas supplémentaire est que les parents décident aussi que l'un d'entre eux sera chargé de décisions spécifiques que lui seul pourra prendre, ou que la décision dépend du parent chez lequel l'enfant réside, ou que la décision doit être commune, quel que soit l'endroit où réside l'enfant. Cela permet d'éviter des conflits liés au fait que l'un des parents prend des décisions de manière unilatérale, alors que l'autre veut avoir voix au chapitre²⁰.

Enfin, il est également prévu qu'une réglementation doit être élaborée concernant d'éventuels différends

¹⁹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 23.

²⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 24.

¹⁹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 23.

²⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, (1) 24.

en de uitvoering van het ouderschapsplan uitgewerkt moet worden. Daarbij moet voorrang aan de bemiddeling worden gegeven.

De afwezigheid van overeenstemming over één van deze punten of alle punten kan evenwel de echtscheiding niet blokkeren. Ingeval er geen overeenstemming over alle punten werd bereikt, vermeldt de gedinginleidende akte over welke punten een verschil in mening bestaat met de gronden daarvoor. De eisende partij doet in elk geval een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan. Vorderen beide echtgenoten de echtscheiding (art. 229, § 2, B.W.), dan voegen zij elk een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt bij het verzoekschrift. Over de punten waar zij geen overeenstemming over hebben bereikt, kunnen zij ook voorlopige maatregelen vorderen in de gedinginleidende akte. Laatstgenoemde mogelijkheid is slechts relevant voor zover geen van de echtgenoten de toepassing vordert van artikel 229, § 4, van het Burgerlijk Wetboek of dit verzoek werd afgewezen en er geen overeenstemming bestaat over alle punten opgenomen in het ouderschapsplan.

De gedinginleidende akte dient ook te vermelden op welke wijze de kinderen betrokken zijn bij het opstellen van het ouderschapsplan. Dit is in overeenstemming met artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind dat de betrokkenheid van een minderjarig kind in het besluitvormingsproces over een aangelegenheid dat hem aanbelangt, garandeert.

Ten slotte kan naar analogie van de echtscheiding door onderlinge toestemming de regeling ook herzien worden ingeval nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen (vgl. art. 1288, tweede lid, Ger.W.).

Art. 4

Deze bepaling voegt drie verplicht te treffen regelingen toe aan de familierechtelijke overeenkomst die opgesteld moet worden in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming (zie art. 1288 Ger.W.), nl. de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven, de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft

relatifs à l'interprétation et à l'exécution du plan de parentalité. À cet égard, la priorité doit être accordée à la médiation.

L'absence d'accord sur l'un de ces points ou sur l'ensemble des points ne peut toutefois bloquer le divorce. Si un accord n'a pu être atteint sur tous les points, l'acte introductif d'instance mentionne les points faisant l'objet d'une divergence de vues ainsi que les raisons de cette divergence. La partie demanderesse formule en tout cas une proposition concernant les points repris dans le plan de parentalité. Si les deux époux demandent le divorce (article 229, § 2, du Code civil), ils joignent chacun à la requête une proposition concernant les points repris dans le plan de parentalité sur lesquels un accord n'a pas été trouvé. Dans l'acte introductif d'instance, ils peuvent également demander des mesures provisoires relatives aux points sur lesquels ils ne sont pas parvenus à un accord. Cette dernière possibilité n'est pertinente que dans la mesure où aucun des époux n'a demandé l'application de l'article 229, § 4, du Code civil ou que cette demande a été rejetée et qu'il n'y a pas d'accord au sujet de tous les points repris dans le plan de parentalité.

L'acte introductif d'instance doit également faire mention de la manière dont les enfants ont été associés à l'élaboration du plan de parentalité. Cette disposition est conforme à l'article 12 de la Convention internationale des droits de l'enfant, qui garantit la participation de l'enfant mineur au processus de décision concernant une question qui l'intéresse.

Enfin, par analogie avec le divorce par consentement mutuel, le régime peut être revu lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants (cf. art. 1288, aliéna 2, du Code judiciaire).

Art. 4

Cette disposition ajoute trois dispositions devant obligatoirement figurer dans la convention réglant les aspects familiaux à élaborer dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel (voir l'article 1288 du Code judiciaire), à savoir la manière dont les époux concrétiseront les tâches familiales et éducatives, la manière dont les époux s'informent et se consultent au sujet de questions importantes relatives à la personne ou au patrimoine des enfants mineurs non mariés et non émancipés communs aux deux époux, des enfants qu'ils ont adoptés et des enfants de l'un d'eux que l'autre a adoptés, tant pendant le temps des épreuves qu'après

geadopteerd zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding en de afspraken over de bemiddeling ingeval er een geschil zou rijzen omtrent de uitlegging en de uitvoering van al deze regelingen.

Sonja BECQ (CD&V)
Veli YÜKSEL (CD&V)
Franky DEMON (CD&V)

le divorce et les accords pris au sujet de la médiation au cas où un différend surgirait au sujet de l'interprétation et de l'exécution de toutes ces dispositions.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij wet van 27 april 2007, wordt aangevuld met een paragraaf vier, luidende:

“§ 4. Bij gebrek aan overeenstemming over alle punten opgenomen in het ouderschapsplan als bedoeld in artikel 1254, § 1, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek, kan de rechter, op mondeling of schriftelijk verzoek van één van de partijen, de echtscheiding slechts uitspreken nadat hij uitspraak heeft gedaan over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waar geen overeenstemming over werd bereikt, tenzij dit verzoek kennelijk uitsluitend gericht is op de vertraging van de echtscheidingsprocedure.”

Art. 3

In artikel 1254, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007 en gewijzigd bij de wet van 2 juni 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) het zesde lid wordt vervangen als volgt:

“De gedinginleidende akte kan, over de punten opgesomd in het zevende lid waarover geen overeenstemming werd bereikt, ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen, van de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de partijen.”;

b) tussen het zesde en het zevende lid worden vier leden ingevoegd, luidende:

“Bij de gedinginleidende akte wordt een ouderschapsplan gevoegd waarin de afspraken worden opgenomen die gelden zowel gedurende de

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

L'article 229 du Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, est complété par un § 4 rédigé comme suit:

“§ 4. À défaut d'accord sur tous les points du plan de parentalité visé à l'article 1254, § 1er, alinéa 7, du Code judiciaire, le juge ne peut prononcer le divorce, sur demande verbale ou écrite de l'une des parties, qu'après avoir statué sur les points du plan de parentalité sur lesquels aucun accord n'a été atteint, à moins qu'il ne soit manifeste que cette demande vise exclusivement à retarder la procédure de divorce.”

Art. 3

Dans l'article 1254, § 1er, du Code judiciaire, remplacé par la loi du 27 avril 2007 et modifié par la loi du 2 juin 2010, les modifications suivantes sont apportées:

a) l'alinéa 6 est remplacé par ce qui suit:

“S'agissant des points énumérés à l'alinéa 7 sur lesquels aucun accord n'a été atteint, l'acte introductif d'instance peut également contenir les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. L'acte introductif d'instance peut également contenir les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des parties.”;

b) quatre alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 6 et 7:

“Il est joint à l'acte introductif d'instance un plan de parentalité contenant les conventions qui s'appliquent, tant pendant la procédure de divorce qu'après le

echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Dit ouderschapsplan omvat in ieder geval afspraken over:

1° de uitoefening van het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van deze kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aanlegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van deze kinderen;

5° de bijdrage van elk van de echtgenoten inzake het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten hen door hoofdstuk V van titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding;

6° een bemiddelingsbeding, waarbij de echtgenoten zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van het ouderschapsplan eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting.

De gedinginleidende akte vermeldt over welke van de gevraagde voorzieningen overeenstemming is bereikt en over welke van de gevraagde voorzieningen een verschil in mening bestaat met de gronden daarvoor. Tevens vermeldt de gedinginleidende akte op welke wijze de kinderen zijn betrokken bij het opstellen van het ouderschapsplan.

De eiser die op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van het Burgerlijk Wetboek de echtscheiding vordert, doet in ieder geval een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt. Vorderen beide echtgenoten op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek de echtscheiding, dan voegen zij elk afzonderlijk een voorstel over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt bij het verzoekschrift.

divorce, à l'égard des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. Ce plan de parentalité contient en tout cas des conventions concernant:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de ces enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les époux conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont les époux s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine de ces enfants;

5° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

6° une clause de médiation, par laquelle les époux s'engagent à recourir à la médiation préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l'interprétation ou l'exécution du plan de parentalité pourrait susciter.

L'acte introductif d'instance mentionne les dispositions demandées qui font l'objet d'un accord et celles sur lesquelles un désaccord subsiste, en en précisant les raisons. L'acte introductif d'instance mentionne également la manière dont les enfants ont été associés à la rédaction du plan de parentalité.

L'époux qui demande le divorce sur la base de l'article 229, § 1er ou § 3, du Code civil, formule en tout cas une proposition sur les points figurant dans le plan de parentalité sur lesquels un désaccord subsiste. Si la demande de divorce est introduite par les deux époux sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, ceux-ci joignent individuellement à la requête une proposition sur les points figurant dans le plan de parentalité sur lesquels un désaccord subsiste.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de afspraken bedoeld in het zevende lid worden herzien door de bevoegde rechter.”

Art. 4

In artikel 1288 van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij wet van 2 juni 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in het eerste lid worden het 2/1° tot 2/3° ingevoegd, luidende:

“2/1° de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven, zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

2/2° de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van voornoemde kinderen zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

2/3° een bemiddelingsbeding, waarbij de echtgenoten zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de uitlegging of de uitvoering van de regelingen bedoeld in het 2°, 2/1°, 2/2° en het 3° eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting;”;

b) in het tweede lid worden de woorden “bedoeld in het 2° en het 3°” vervangen door de woorden “bedoeld in het 2°, 2/1°, 2/2° en het 3°”.

30 juni 2014

Sonja BECQ (CD&V)
Veli YÜKSEL (CD&V)
Franky DEMON (CD&V)

Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les conventions visées à l’alinéa 7 peuvent être révisées par le juge compétent.”

Art. 4

Dans l’article 1288 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 2 juin 2010, les modifications suivantes sont apportées:

a) Dans l’alinéa 1er, il est inséré les 2/1° à 2/3° rédigés comme suit:

“2/1° la manière dont les époux concrétiseront les tâches familiales et éducatives, tant pendant le temps des épreuves qu’après le divorce;

2/2° la manière dont les époux s’informent et se consultent au sujet de questions importantes relatives à la personne ou au patrimoine desdits enfants, tant pendant le temps des épreuves qu’après le divorce;

2/3° la clause de médiation par laquelle les époux s’engagent à recourir à la médiation préalablement à tout autre mode de résolution des éventuels différends que l’interprétation ou l’exécution des dispositions visées aux 2°, 2/1°, 2/2° et 3° pourrait susciter;”;

b) Dans l’alinéa 2, les mots “visées aux 2° et 3°” sont remplacés par les mots “visées aux 2°, 2/1°, 2/2° et 3°”.

30 juin 2014

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

BUITENGEWONE ZITTING 2014

10 september 2014

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheiding**

ADDENDUM

De heer Roel Deseyn toevoegen
als mede-indiener van dit wetsvoorstel.

Zie:

Doc 54 **0066/ (B.Z. 2014):**
001: Wetsvoorstel van mevrouw Becq c.s.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE 2014

10 septembre 2014

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce**

ADDENDUM

Ajouter M. Roel Deseyn comme coauteur
de la présente proposition de loi.

Voir:

Doc 54 **0066/ (S.E. 2014):**
001: Proposition de loi de Mme Becq et consorts.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 november 2014

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheiding**

De heer Raf Terwingen toevoegen als
mede-indiener van dit voorstel.

Zie:

Doc 54 **0066/ (B.Z. 2014):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Becq c.s.

002: Addendum.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 novembre 2014

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce**

Ajouter M. Raf Terwingen comme coauteur
de la présente proposition.

Voir:

Doc 54 **0066/ (S.E. 2014):**

001: Proposition de loi de Mme Becq et consorts.

002: Addendum.

0637

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 november 2014

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetgeving met het oog op
de invoering van het ouderschapsplan
bij echtscheiding**

De heer Servais Verherstraeten toevoegen als
mede-indiener van dit voorstel.

Zie:

Doc 54 **0066/ (B.Z. 2014):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Becq c.s.
002 en 003: Addenda.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 novembre 2014

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la législation en vue d'instaurer le
plan de parentalité en cas de divorce**

Ajouter M. Servais Verherstraeten comme
coauteur de la présente proposition.

Voir:

Doc 54 **0066/ (S.E. 2014):**

001: Proposition de loi de Mme Becq et consorts.
002 et 003: Addenda.